

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inzeratov:

Enostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izkaže vsak den izjemni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nevrnjenih pism se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

Našim reakcionarjem.

Reakcionarji, ki se zbirajo okoli firme
narodnega blokca, so si zadnje čase iz-
mislili posebne vrste trik, da diskreditir-
ajo SLS. Ta trik obstoja v tem, da naši
stranki očitajo, češ da ne poslušajo papeža,
da simpatizirajo z elementi, ki hočejo s silo
prekucniti sedanjí družabni red, da z eno
besedo, ni dovolj ali pravzaprav čisto nič
katoliška. Ta trik je sicer zelo bedast, to-
da ker bedak časih tudi napravi škodo
pri ljudeh, ki ga smatrajo za resnega, ga
je treba zavrniti, čeprav bedaku samemu
to nič ne pomaga.

Koliko je vreden omenjeni očitke, da
slovenski katoličani ne poslušamo papeža,
se razvidi iz tega, da nam naši — ali prav-
zaprav »jugoslavenski« — reakcionarji
istočasno očitajo, da se SLS vseskozi ravna
po političnih navodilih, ki jih dobiva iz
Rima. Že to bi zadostovalo, da preidemo
preko teh očitkov na dnevni red, če ne bi
bilo še vedno nekaj ljudi, ki zaradi svoje
nepoučenosti nasledajo liberalnim trapa-
jam.

Drugi važni moment, ki razkriva vred-
nost teh čenč iz Miklošičeve in Knafljeve
ulice, je ta, da isti ljudje, ki se oblačijo v
katoliško obleko, obenem ploskajo kultur-
nobojskim tendencam po celem svetu in
enako simpatizirajo s protikrščanskim smer-
jo ruskega boljševizma kakor simpatizirajo
s poizkusi g. Herriota, da v Franciji raz-
vname boj proti katoliški cerkvi.

Posebno zanimivo je stališče lažide-
mokratah reakcionarjev napram sedanjí
francoski levičarski vladi. Istočasno namre-
č, ko tarnajo, da slovenski katoličani »ne
poslušamo navodil papeža«, in predstavl-
ljajo sebe kot edino prave katoličane, ki
da spoštujejo svetega očeta in njegove ver-
ske izjave, ne morejo prikriti veselja, ki
ga čutijo, ko g. Herriot napada v francoski
zbornici papeža, oziroma njegove verske
izjave in verske izjave francoskih kardi-
nalov ter škofov!

Toliko, kar se tiče hinavščine in dvo-
ličnosti naših reakcionarjev, ki si natikajo
na obraz katoliško in framasonsko krinko
obenem in ju obračajo, kakor jim pač prav
pride. Zdaj pa nekaj besed v načelnem
oziru!

Katolištvo nikakor ni samo »spoštljiva
in z ozirom na človeško družbo vsega uva-
ževanja vredna od laične države tolerirana
moralna institucija«, kakor se iz-
ražajo naši desničarski reakcionarji skupaj
z levičarskim demokratom g. Herriotom,
ampak je veliko več: je živa sila, ki
preraja in obnavlja človeško družbo in si-
cer ne samo, kar se tiče duhovnega življe-
nja vsakega posameznika, temveč celokup-
nega javnega ustroja družbe, njenih teme-
ljev in vseh njenih razstavov ter kultur-
nih, socialnih, političnih območij. Zato si
ne da kratiti svoje absolutne svobode, da
človeško družbo prepaja s svojimi načeli
in noče živeti od milosti laične države ali
si dati od nje narekovati smernic svojemu
preporodilnem delu. Katolištvo ne bo slu-
žilo ne desničarjem, ki bi je hoteli izrab-
ljati za orodje svojim reakcionarnim poli-
tičnim in socialnim namenom ne levičar-
jem ali komurkoli drugemu, ampak živi iz
sebe, iz svojih večnih nauk in iz svoje
neodvisne organizacije. Najmenj pa se bo
dalo katolištvo potisniti s svoje svetovne,
vsesplošne, celo javno in zasebno življenje
obsegajoče naloge v kot kot neka toleri-
rana »čestitljiva institucija« kakor je n. pr.
Rdeči križ ali kaj podobnega. V tem smo
vsi katoličani edini, to naj si zapomnijo
naši liberalni modrijani! Kamorkoli pogle-
damo, povsod vidimo naraščajočo moč
Cerkve, poglobljanje katoliške misli, ora-
nje na globoko, — zato strah, ki navdaja
vse protikatoliške elemente, pa naj bo to
levičarski demokrat g. Herriot ali pa nje-
goví ultrareakcionarni nasprotniki, od ka-
terih je 20. t. m. nemali del v francoski
zbornici glasoval za »laično« vladno reso-
lucijo ali pa pred zborovanjem — straho-
petno pobegnili.

Toliko glede politike, o kateri trdijo
na levi in na desni, da katoliški Cerkvi ne
sme biti mar, mi pa, da je tudi javno živ-
ljenje podvrženo vrhovnim normam krščan-
ske vere.

Burna verifikacijska razprava v narodni skupščini.

Viharna nedeljska seja.

Belgrad, 23. marca. (Izvirno.) Zgo-
dovinska je bila večerajšnja seja narodne
skupščine. Zgodovinska zato, ker je tu
blok sporazuma javno in jasno označil
svoj program, kateremu se temelji na-
rodna, socialna in gospodarska enako-
pravnost. Temu bloku in njegovemu pro-
gramu pa je vladna večina postavila na-
sproti brutalno silo, naperjeno v prvi
vrsti proti zastopnikom Hrvatov in Slo-
vencev.

DOPOLDNE.

Seja se je pričela ob pol 10 dopoldne.
Poročevalca: dr. Simonović (za vlad-
no), dr. Polić (za opozicijo) sta preči-
tala svoja poročila, na kar je med veliko
pozornostjo vstal Ljuba Davidović
ter v imenu bloka sporazuma uvedel de-
bato.

Davidovičev govor.

«Ne morem priznati legalnosti izvr-
šenih volitev, ker takih volitev še ni
bilo niti v mali predvojni Srbiji, niti v
sedanjí razširjeni domovini. Zakon je
izgubil veljavo in ustava se ne spoštuje.
Cilj naših prizadevanj je bil, da se urede
naše notranje razmere in da se vpostavi
ugled naše domovine v tujini.

Dve politiki sta bili v boju. Prva po-
litika je za sporazum na osnovnih načel-
ih demokracije, vlada pa je šla v vo-
litve za politiko trde roke, ki je postala
polagoma politika barbarstva. Mi smo
dobili večino glasov za politiko spora-
zuma, vlada pa je dobila le manjšino.
Dokaz, da narod hoče sporazum. Volitve
so bile za sporazum in proti sporazumu.
Vlada ni smela nastopiti očitno proti
sporazumu. Zato si je izmislila boljšev-
vsko nevarnost. Minister Ninčić je odpo-
toval v inozemstvo, kjer je iskal pomoč
za protiboljševsko fronto. (Medklje: «Ni
bilo takole!») Pozvali so celo Kankova na
pomoč. Pravi komunisti so favorizirani,
a izmisljeni so preganjeni. Zadržati je le,
da se da kaki stranki komunistično oble-
ležje, pa se proglasi nad njo zakon o
zaščiti države. Skratka: Komuniste je
napravila vlada.

Gospoda! Mi smo šli na volitve z ge-
slom za sporazum in dobili smo večino.
Zato imamo pravico, da to politiko na-
daljujemo tudi po volitvah. Morem reči,
da je ta program skoraj dovršen. Sma-
tram za svojo dolžnost in pravico da ga v
imenu vseh, ki so ga sprejeli, prečitam.

PROGRAM BLOKA NARODNEGA
SPORAZUMA IN LJUDSKE DEMO-
KRACIJE.

I. Parlamentarne stranke, ki so bile
dosedaj združene pod naslovom opozici-
onalni blok, so osnovale stalno politično
skupino pod imenom »Blok narodnega
sporazuma in ljudske demokracije« in
nastopajo v narodni skupščini kot celota

Kar pa se tiče socialnega vprašanja,
je treba napram slepomišljenju naših »so-
bodomiselnih« reakcionarjev poudarjati,
da so socialne smernice katolištva popol-
noma določene in pravtako jasne kakor
politične. Cerkev uči potrebo solidarnega
sodelovanja vseh stanov, ki opravljajo
družbi koristno delo in nikogar ne izrab-
ljajo, perhoreseira vsako nasilno diktaturo
bodisi z desne bodisi z leve, in uči socialno
pravičnost ter ljubezen, ki prepovedujeta
vsako izkoriščanje, zatiranje slabijših in
premoč denarja nad delom. Kapitalistična
miselnost je v popolnem nasprotju s
krščanstvom kakor je v nasprotju s njim
materializem, ki je podlaga tudi marksiz-
mu, najsi bo socialdemokratski ali boljšev-
viški. Tako kapitalisti kot boljševiški ma-
terializem koreninita v brezbožnem libera-
lizmu in zato mi oboje enako odklanjamo
kakor smo vedno pobijali liberalizem. Če
pa danes naši reakcionarji pobijajo boljšev-
izem, ga ne pobijajo z načelnih razlo-

v vseh vprašanjih, v katerih gre za ve-
lika politična vprašanja te enote.

Organi bloka so: predsednik, ožji in
širši izvrševalni odbor in skupna seja
narodnih poslancev.

II. Ta blok je vzel za podlago svojega
delovnega programa deklaracijo Davi-
dovičeve vlade od 12. avgusta 1924, ka-
žera deklaracija bi se imela dopolniti z
logi, zlasti z zakonom o jamstvu sodne
drugimi potrebnimi zakonskimi pred-
neodvisnosti, o tiskovni svobodi in o svo-
bodi sestajanja in združevanja, z zak-
onom o samoupravi kmetijskih in mestnih
občin. Način izvajanja poslednjih volitev
dokazuje nujnost zakona, po katerem bi
se zaščitila v bodoče volivna svoboda.
Moram poudariti odgovornost organov,
ki izvajajo volitve. Poestriti je treba
kazni za prestopke proti volivni svobodi,
določiti je treba pospešeno postopanje
proti sedanjim krivcem, verifikacijo
mandatov pa ima izvršiti sodišče.

III. Osnova političnega dela sestoji
iz programatičnih načel, ki so bila delo-
ma že objavljena v poročilu predsedniš-
tva HRSS z dne 29. septembra 1924, in
to posebno:

1. Stranke bloka, stoječe na načelu
ravnopravnosti vseh Srbov, Hrvatov in
Slovencev, so edine v tem, da je drža-
va SHS celota, v kateri pa se ima no-
tranja ureditev izvesti s spo-
razumom Srbov, Hrvatov in
Slovencev po že deloma iz-
raženih načelih.

2. Definitivno izvajanje narodnega
sporazuma na normalen zakonit način
na podlagi demokratske vladavine na
najpopolnejši način je mogoče samo s
parlamentarno monarhijo po angleškem
vzoru, zasnovano in zgrajeno na podlagi
narodne suverenosti.

3. Naša država mora biti slična ljud-
ski demokraciji, urejena po sistemu
self-governementa in samouprave od
najmanjših občin pa do parlamenta.

4. Pristojnost skupnega
parlamenta in drugih narod-
nih zastopstev in odnošaji njim
odgovornih organov morajo biti dolo-
čeni po ustavi.

5. Blok v celoti in poedine stranke v
njem so edine v tem, da je njihova poli-
tika popolnoma samostojna in določena
edino od interesov ljud-
stva. Zato smatrajo za nujno, da se
prekinejo vsake zveze z inozemstvom. In-
terese naroda pa je treba spraviti v sklad
z ideali človečanstva in z mednarodno
težnjo po trajnem miru.

6. Blok izključuje diktaturo vsake
vrste. Stoji v politiki na načelu narod-
nega sporazuma in ljudske demokracije.
V gospodarskih vprašanjih pa stoji na
stališču stanovskega sporazuma in sode-
lovanja.

7. Blok hoče izvajati vse potrebne
socialne reforme, ostajajoč na načelu
ohranitve privatne lastnine, katero pa

gov. ampak samo iz strahu za žep vele-
kapitalizma. Naše stališče je pa odnekaj
jasno in tudi sveti oče Pij XI. je to v tisti
izjavi, ki jo naši reakcionarji venomer me-
čejo nam v obraz, povedal to, kar smo mi
tu povedali in kar so povedali že Lo-
on XIII., Pij X. in Benedikt XV. Reakci-
onarji naj torej ne stavljajo za svoje sebične
namene nobenih nad na katolištvo kakor
jih ne sme stavljati tudi nihče drugi, ki
taji krščanstvo, naj bo potem črn ali rdeč.

Za bodočnost pa naj ve vsakdo, da
se katoliški elementi na celem svetu čez-
daljebolj zedinjujejo, da izpopolnjujejo svoj
politični in socialni program v čezdaljebolj
določni obliki, in da se združeni okoli svo-
jega, jim od Kristusa danega središča, pri-
pravljajo za veliko nalogo, ki jih sredi
današnjega vrenja človeške družbe čaka.

Zato škoda, gospodje jugoslavenski
lažidemokrati, za papir, ki ga mažete s
svojimi marnjami o katoličanstvu!

je treba urediti v duhu socialne pravič-
nosti in v smislu socialnih dolžnosti. V
gospodarskih vprašanjih stoji na načelu
stanovskega sporazuma in sodelovanja.
Gospodarsko življenje našega ljudstva,
zlasti kmetkega, naj se razvija na za-
družnih načelih.

Ta program je bil podpisan 25. febr.
1925. Podpisali so ga: dr. Korošec za Ju-
goslovanski klub, Ljuba Davidović za
dem. klub, Pavle Radić za HRSS in dr.
Hrasnica za JMO.

Viharno odobravanje je sledilo, ko
je Davidović prečital program bloka.
Vladne stranke so skušale ugovarjati.

Davidović je nadaljeval:

Ta program so sprejele vse stranke
bloka. S tem je podano zagotovilo, da bo ta
program tudi izveden. Prečitat pa sem ga
moral predvsem iz dveh razlogov: Prvič, da
dokažem, da je sporazum mogoč, in dru-
gič, da dokažem, da politika nasilja ne bo
trajno mogoča, ker vsaka sila je le časna.
Ako je bila kedaj čvrsta roka, tedaj je bila
v Srbiji pred dvanajstimi desetletji, ko so
vladali spahijske. Nato pa je prišel črni Ju-
rij in jih vrge. Sedaj pa je naša država
razdeljena na dve deželi: Pašić-Pribičević.
Pašić je vzel obe Srbiji, Srem, Vojvodino,
Bošno in Hercegovino, Črno goro in Dal-
macijo, Pribičević pa ostalo.

Nato govori Davidović o falzificiranju
narodne volje s strani vlade in o četah Pe-
tra Mrkonjića, v katerih se nahajajo same
»vucibatine« in ki ne vedo, kaj je svoboda.
Govori o terorju za časa volitev ter navaja
najbolj drastične primere. To ne bo moglo
ostati brez posledice. Volitve so se vršile
pod obznanom. Takih volitev ni bilo nikdar
in sedaj skušate dokazati, da so bile svo-
bodne.

Teror pred volitvami še razumem, ne
morem pa razumeti, da se uporablja še po
volitvah. Ali se vlada ne boji posledice?
Vlada naj si zapomni, da je narod kakor
oblak, ki blagodejno orosi polja, ki pa mo-
re tudi zrušiti vse.

Govor Lj. Davidovića, ki ga je opozi-
cija burno pozdravljala, je naredil na ra-
dikale velik vtis. Ta vtis je vlada skušala
oslabiti po svojem oficijelnem govorniku
Uzunoviću, kateremu pa se to ni po-
srečilo. Uzunović je v imenu radikalne
stranke odklonil tak sporazum.

Ob pol 2. popoldne je bila seja preki-
njena.

POPOLDNE.

Popoldanska seja se je začela ob pol 5.
Kot prvi govornik je nastopil dr.
Hohnjec in v daljšem govoru temeljito
pojasnil sedanjí politični položaj ter obso-
dil vladajočo kliko in sedanjí sistem. Go-
vor posl. dr. Hohnjeca je bil čestokrat z
odobravanjem prekinjen in je v njem izja-
vil sledeče:

Govor dr. Hohnjeca.

»Zadnje tedne se je vršila velika sod-
ba o politiki v naši državi. Prvo sodbo je
izreklo ljudstvo pri volitvah 8. februarja,
drugo sodbo pa hočejo izreči ljudski za-
stopniki, ki so zbrani v narodni skupščini.
Prva sodba bi morala biti resnična, bila pa
je samo deloma resnična. Kar poznamo v
narodu: stremljenje po samoodločbi in sa-
moupravi, zahtevo po pravičnosti, odpor
proti absolutizmu, brezzakonju, stremlje-
nje po samoodločbi in samoupravi, zahtevo
po pravičnosti, odpor proti absolutizmu,
brezzakonju, stremljenje za enakopra-
vnostjo, vse to je prišlo do izraza v številnih
stotisočih glasov, ki so jih dobile opozici-
onalne stranke. Četudi nima opozicija po ne-
demokratskih določbah volivnega zakona
večine mandatov, ima pa večino glasov.
Ako bi bile volitve svobodne in bi se vršile
po zakonu, bi bila opozicija presegla po
številu poslancev, ki tvorijo vladno večino.
Stranke vladne koalicije so storile vse, kar
je bilo mogoče, da potvorijo ljudsko voljo.

Da te volitve niso — izpadle, kakor je
pričakoval nacionalni blok, je to dokaz, da
večina državljanov ni suženjsko klonila

glave pred terorjem ter je nedostopna za korupcijo. (Pritrjevanje.) To je za opozicijo jamstvo za njeno končno zmago. Sedanji režim si je postavil za cilj oblast ne radi države in njene blaginje, ampak oblast je radi PP-režima in le zaradi njega. Tak cilj si je PP-režim postavil. Iz absolutizma porojen živi ta režim in ne priznava ljudskih pravic in obstoječih zakonov. Vse njegovo delovanje je niz protizakonitosti in nasilja. O kakem spoštovanju zakona in pravice posameznika ni niti sluha. PP-režim se je proglasil za državo in hoče, da drugi plešejo po vladnem taktu. Takt daje puškino kopito. V tem obstoji željo sedanje vlade.

Skupščina naj bi bila slepo poslušno orožje za izvrševanje vladnih načel in namerov. V tej smeri je vlada pripravljala in vodila volitve. Svobodo pri volitvah so imeli samo pristaši vladnih strank. Ti so imeli svobodo za vse, za protizakonitosti in nasilje, opozicijskim strankam je bila v polni meri odvzeta vsa svoboda zakonsko dovoljene agitacije.

Govornik nato opisuje v podrobnostih sistematičen vladni teror, drznost policijskih organov in njihovih šefov, akcije terorističnih organizacij, kršitev odločb najvišjih državnih oblasti, potvarjanje volivnih zapisikov in tatvine volivnih kroglic. Nato nadaljuje: »Koalicija PP-strank si je razdelila državni teritorij v svojo politično eksploatacijo. Slovenijo in Hrvaško je kot nagrado dobila samostojna demokratska stranka. Hrvatska je postala Pribečevićev pašluk. Slovenija pa je postala satrapija Žerjavove klike. (Nemir.) Ta družba zločinskih političnih spekulantov hoče Slovenijo in slovensko ljudstvo spraviti popolnoma pod svoje noge. Ti ljudje nesramno gazijo to, kar je našemu ljudstvu najbolj sveto: Naše narodne svetinje. Ti ljudje teptajo v blato svobodo slovenskega človeka. Kdor ne trobi v njihov rog, postane brezpraven helot. Samostojni demokrati so zlasti uradniško degradirali do slepega instrumenta svoje protiljudske politike. Klika degradira uradništvo kot aparat ne za državo, ampak za svojo stranko.«

Govornik nato opisuje zlorabo uradništva in moralen ter materialen pritisk, ki so ga izvajali na uradništvo in potom njih na ljudstvo. Nato pa preide na nesramno zlorabljanje vere s strani samostojnih demokratov in pravi:

»Jaz sem v verifikacijskem odboru vsaj nekoliko pojasnil nečuvno in sramotno agitacijo samostojne demokrat. stranke. Na mojo navedbo si je glavno glasilo SDS, ljubljansko »Jutro«, dovolilo nesramnost ter je odgovorilo, da sem lagal. Samostojni demokratje merijo druge ljudi po svojem merilu. (Klici na levi: »Tako je!«) Izjavljam, da vedoma nikdar nisem govoril neresnice. Ni pa izključeno, da se kdaj zmotim. Neresnice ne govorim. Lažnivci so v taboru samostojnih demokratov, kjer sta laž in klevete poglavitni operativni sredstvi. (Pritrjevanje.) »Jutro« piše, da sem lagal, ko sem trdil, da samostojni demokratje v Sloveniji agitirajo s podpihovanjem plemenske mržnje in verskega razdora. Vemo, da je taka konstatacija prav neljuba. Toda res je, kar se tiče letakov SDS o prepovedi agitacije duhovnikom od strani duhovske oblasti. Res je, da je bil tiskan v delniški tiskarni letak s podpisom kardinala Gasparija, v katerem se prepovedujejo kandidature slovenskim duhovnikom. S temi letaki so samostojni demokratje par dni pred volitvami preplavili Slovenijo. (Medklici od samostojnih demokratov: »Ni res!« Dr. Hohnjec mirno pokaže letak, ki so ga samostojni demokrati širili pred volitvami po Sloveniji. Letak vsi poslanci z velikim zanimanjem pregledujejo.) Namen je prozoren. Žerjavova klika je hotela s to potvorbijo naredbo papeževga drž. tajnika napraviti zmešnjavo v vrstah volivcev SLS ter jih odvrti od volitev. Kdo je torej lagal? SDS s svojim lažnim trobilom, ki se imenuje »Jutro«. Ta list je vodil ves čas volivnega boja, posebno pa proti koncu laži in perfidnosti polno borbo zoper katoliško duhovščino ter lagal, da bo vatican posegel v notranjopolitične razmere v naši državi. Pisal je, da bo ljubljanski škof dr. Jeglič odstavljen. (Živijo dr. Jeglič! Živijo, živijo! Številni medklici in ploskanje.) Če je kdo v Sloveniji zlorabljal vero in cerkev v politične namene, je bila to klika samostojnih demokratov, ki ji je po Macchiavellijem načelu dobrodošlo vsako sredstvo — tudi potvorba in laž. S takimi sredstvi, z nasiljem, potvorbami, z moralnim in materijalnim pritiskom, krajo in prevaro, je vlada potvorbila glas ljudske volje ter dosegla malenkostno večino mandatov. Večina ljudstva je odobrila politiko združene opozicije, politiko sporazuma, pravice, enakopravnosti, poštenja in zakonitosti. (Burno pritrdjevanje.)

Poslanec dr. Hohnjec govori nato o vladnem nasilju proti Hrvatim in Slovencem:

»Gospodje! Vi izvršujete tiranijo na slovenskem in hrvaškem narodu, vi nosite odgovornost za vse to. Dopoldne smo slišali, kako je član vlade minister Uzunović govoril proti sporazumu. Ako tako govori minister, kaj naj potem še pričakujemo od

drugih? Na strani opozicije so se zbrale stranke, ki imajo v svojem programu sporazum. Zedinile so se za idejo in pa tudi že za posamezne točke v izvajanju te ideje. Če bi se te stranke bile združile tudi samo za idejo sporazuma, bi jim vsa država morala biti hvaležna za to. Nasproti vsem nasprotnikom te ideje in nasproti pristašem terorja izjavljamo: Živela ideja sporazuma Slovencev, Hrvatov in Srbov! (Navdušeno pritrdjevanje in ploskanje.) Živela ideja sporazuma, toda doli s tistimi, ki gazijo zakone, vrše nasilja in na ta način rušijo državo!«

Dr. Hohnjecem govorniku je sledilo dolgotrajno, burno odobravanje in ploskanje. Govorniku čestitajo slovenski, hrvaški in srbski poslanci. Govor dr. Hohnjeca je v celi zbornici napravil globok vtis.

Prazni deviški govor dr. Pivka.

Takoj po govoru dr. Hohnjeca, ki je imel velik vpliv, je pričel govoriti dr. Pivko, ki je pogrel staro liberalno farško gonjo. Notranji minister mu je dal nek akt in na podlagi tega akta in drugih zapisikov je začel govoriti o kliki in zlorabljanju vere. Ničesar ni vedel odgovoriti na izvajanja dr. Hohnjeca, ki je pokazal demokratski plakat s podpisom kardinala Gasparija, ki ga je »Jutro« zatajilo. Tega ni imel napisanega, zato o tem ni mogel govoriti. V farški gonji in denunciranju slovenske duhovščine pa je šel tako daleč, da je nekemu kaplanu podtaknil razžalitev kralja, ker je govoril o kralju Herodežu. Svojega govora sploh ni mogel končati, kajti takoj v začetku je prišel po ugovorih iz konteksta. K njegovemu govoru je treba pripomniti, da je dr. Pivka prej instruiral dr. Žerjav in mu sestavil glavne misli njegovega govora. Dr. Pivka pa je ta navodila tako slabo izpolnil, da je dr. Žerjav, ki je prišel na sejo, Pivka radi njegovega neuspeha dobro oštel in potem njegov govor v steno-grafskem zapisniku prekorrigiral. Dr. Pivko je uvodoma trdil, da ve »z vsa sigurnostjo«, da se pri volitvah ni vršilo nobeno nasilje od strani oblasti. (Ugovori.) Nadalje trdi, da program SLS ni program slovenskega naroda. (Dr. Gosar: »Kaj veste vi, kaj je avtonomija!«) Ako je SLS dosegla ugoden izid, se ima zahvaliti svojemu profesionalnemu volivnemu aparatu, ki ga ima v katoliški duhovščini! (Ugovori: Vlad. Pušenjak: »Vi imate pa vse učitelje in uradnike! Teh je pa več kot duhovščine!«) Vsa zgodovina SLS dokazuje, da je duhovščina njena hrbenica. (Sušnik: »Ne duhovščina, ampak ljudstvo!« — Zebot: »Mi nimamo Thurn Taxisa! Vi ste jedli kruh iz rok naše duhovščine! Roko na srce!« — Medklici: Ugovori v sredini. — Zebot: »Nimate poguma, to priznajte!« — Prepri. — Skupščinski predsednik dr. Subotič: »G. poslanec, ne motite govornika! Zebot: »Zakaj pa blati našo duhovščino, naj govori resnično!« — Prepri med dr. Brankovičem in Aleksičem. — Prepri med Grčinom in Sušnikom. Predsednik dr. Subotič: »Večkrat sem Vas že opozoril, gg. Zebot, Grisogono in Sušnik. Sedaj vam dajem pismen ukor!«) Dr. Pivko o nadaljuje: »Ta stranka stoji in pade, ako ne bo imela več duhovščine za seboj. Faktum je, da je vsa duhovščina v tej stranki! (Pušenjak: »Vi imate pa vse učitelje in uradnike!«) Naš narod gleda v duhovščini božje namestnike in išče pri njih tolažbo. Vpliv duhovščine na priprostega človeka na kmetih je velik. (Vesenjak: »Kdaj so duhovniki storili kaj slabega in napačnega, to povejte!«) — Govornik začenja sedaj navajati posamezne slučaje, izmišljene ali potvorbene seveda. Za dokaz, da ni oblast vršila nobenih nasilij, navaja dejstvo, da je on vprašal velikega župana v Mariboru, ali je bil en sam shod v mariborskem okrožju zadržan, pa mu je veliki župan mariborske oblasti odgovoril, da njemu ni znano, da bi bil kak shod zadržan. (Smeh.) — Glede ustavitve »Straže« in »Slovenskega Gospodarja« pravi, da sta bila prepovedana zaradi člankov, ki izzivajo mržnjo do države. (Smodej: »Žerjav ni državal«) in na plemenski razdor. — Potem je pa začel dr. Pivko navajati razne pridige in si privoščil ženske, češ, da te, ko čujejo pridigo, terorizirajo doma svoje može, da ne smejo volit, kogar hočejo; tako nezavedni so naši možje! (Zebot: »Ali vas ni sram, da tako blatite svoj narod.« — Pušenjak: »Sramota, da nas tako blatiš. Ali mislite res, da so naši ljudje tako neumni. Ali res ne znate nič boljšega kvasiti?«) — Končal je govornik s pridigo nekega kaplana na Štajerskem, ki da je pridigal o kralju Herodu, mislil pa da je na našega kralja! (Burni klici ogorčenja.) S tem je dr. Pivko končal svoj na jako nizkem nivoju stoječ govor.

Surova sila proti hrvaškemu govorniku.

Za dr. Pivkom je nastopil hrvaški poslanec dr. Bazala, ki so ga pa vladni poslanci takoj izpočetka začeli napadati. Najbolj pa je vladne poslance zbudila opazka dr. Bazale, ki je ugotovil,

da imamo v našem parlamentu dvojne vrste poslance: »Eni so vladni poslanci, poslani sem od vlade, drugi pa ljudski zastopniki, poslani sem od ljudstva!« To je dalo nekaterim vladnim poslancem povoda, da so s surovo silo navalili na dr. Bazala, ki je mirno stal na govorniškem odru. Ker so opozicijski poslanci hoteli dr. Bazali na pomoč, je nastalo splošno prerivanje in pretepanje. Vlada je s Pašičem na čelu bežala iz dvorane, bežal je sam predsednik dr. Subotič, izginil je tudi dr. Žerjav. Seja je na ta način bila prekinjena okrog 8. zvečer.

PONOČI.

Ob 3/10. zvečer je predsednik zopet otvoril sejo. Prvi je govoril musliman dr. Kulenović, dalje radikalni pop iz Bosne Veljko Grgurovič, nakar je Davidovičev demokrat dr. Angjelinović zahteval, naj se razveljavijo vsi mandati ter razpišejo nove volitve, ki naj se vrše svobodno. Ko je govoril še notranji minister dr. Maksimović, ki je izjavil, da se vodi boj med idejo unitaristično (centralistično) ter federalistično urejene države. Ob pol 1. ponoči se je začelo glasovanje. Vladna večina je s svojimi par glasovi izglasovala, da se sprejme predlog verifikacijskega odbora, da se nesporni mandati potrdijo. Seja je končala ob 3/1. po polnoči.

Ponedeljkova seja.

Belgrad, 23. marca. (Izvirno.) Po večerajšnji burni seji je vladalo za današnjo sejo ravno tako veliko zanimanje. Seja je pričela okrog 10. ure. Takoj po otvoritvi je skupščinski predsednik dr. Subotič predlagal, da se prične razprava o mandatih, ki jih je večina v verifikacijskem odboru osporila in predlaga, da se naj najprej prične debata o volitvah v celjsko-mariborskem volivnem okrožju in nato v bregalniskem okrožju in da se naposled konča z razpravo o mandatih HRSS.

Kot prvi govornik je nastopil zemljoradnik Vujić, ki je navedel več slučajeve, organiziranih napadov s strani vladnih ljudi na opozicijske ljudi. Med drugim je navedel slučaj v Ralji, kjer je radikalni kandidat Aleksa Žujević organiziral oborožene bande z namenom, da preprečijo zemljoradniškim poslancem imeti shode. Naštevati tudi druga nasilja, na kar dobi besedo poslanec Franc Smodej.

Govor poslanca Smodeja.

Smodej je v prvem delu svojega govora natančno utemeljil poročilo opozicije in je navedel vse nepravilnosti, ki jih je izvršila SDS v Sloveniji, zlorabo zakona za časa volitev, teror in nasilje, premeščevanje učiteljstva in uradnikov, način agitacije velikega župana Viljema Baltiča in mariborskega velikega župana dr. Pirkmajerja. Posebno pa se je zadržal pri premeščevanju učiteljstva in uradnikov, kar je Svetožarja Pribečevića zelo razburilo. Poslanec Smodej je govoril o nasilju proti avtonomnim občinam, ki se je dogajalo z odstavljanjem županov, češar nismo niti v Avstriji doživeli. Posebno je osvetlil agitacijo dr. Žerjava in je izvajal sledeče:

»Tukaj smo slišali, da se je agitiralo po vsej državi s parolo za kralja in proti kralju. Tudi Žerjav je izrekel isto parolo. Vprašam, kako more minister, ki mora prevzeti v vsakem slučaju odgovornost za krono, vobče tako agitirati med ljudstvom: ali ste za ali proti kroni? S tem hočete pokazati, da je volilo stotisoče volivcev, ki niso dali glasov samostojni demokratski stranki, proti kralju. Ali sme minister tako zapostavljati krono? Ne bom našteval slučajeve, ker so navedeni v poročilu. Ako hočete, jih prečitam. Ugotoviti moram, da v Sloveniji nikdar še nobena stranka ni porabila takih nemoralnih sredstev kot demokratska stranka. Volivne borbe so bile vedno načelne. Nismo dosedaj poznali takega načina volivnega boja, kakor ga je uvedla SDS, ampak jo je prinesla med nas SDS, ki ji načeljuje dr. Žerjav. (Pribečević: »Vi govorite ne bistveno in ste tudi taka klika, ako si usojate tako govoriti.«) Ugovori, medklici na levi. Navedel sem dejstva. (Stanić: »Navedite fakta!«) Hočete še več dejstev? Dobro, navedel jih bom.

Korupcija dr. Žerjavove stranke.

Gospodje pravijo, da v Sloveniji ni samostojne demokratske klike in da naj za svojo trditev, da je v Sloveniji SDS klika, navedem dokaze. Dobro, tukaj so dokazi izpred sodišča. Meseca decembra 1919 je iz Nemške Avstrije bilo utihotapljenih 6 milijonov kron. Kdo jih je utihotapil? Bil je neki direktor Žerjavove banke. Belgrad je odredil proti njemu preiskavo. Ali Žerjav je bil takrat podpredsednik deželne vlade in je povedal direktorju, da bo prišlo do preiskave. To je ugotovljeno v sodnih aktih.

Politika samostojnih demokratov je šla v Sloveniji za tem, da napolni bisage

ne samo svoje stranke, ampak tudi strankinih pristašev. (Dr. Kulovec: »Je pač bankarska stranka.« Pribečević: »To je klevetale!«) Hočem vam dokazati s slučajem izpred sodišča. V Ljubljani živi spoštovan človek, ki ni pristaš naše stranke. To je trgovec Knez, ki je bil radi prestopka zakona o živilih pravomočno obsojen na 14-dnevni zapor. Jasno je, da mu je bilo neugodno, da je bil obsojen na 14-dnevni zapor in je to povedal dr. Žerjavu. Ta je rekel, da mu izposluje pomiloščenje, ako mu Knez da kot protidajatev za strankin fond četrt milijona. (Pribečević se razburja.) Tako se je zgodilo. Vi, minister, se razburjate, če pravim, da je taka klika. (Poslanec Stadić: »Vi generalizirate!«) Nič ne generaliziram.

Odgovoril bom g. ministru na njegov poziv, naj povem dejstva o kršenju pisemske tajnosti. Poslanca Gjurčić in dr. Janić sta pričeli tej aferi. Nek pristaš je interveniral pri dr. Janiću, ki je bil takrat na Bledu. Dr. Janić je napisal pismo. Čudno je, da to pismo niti po enem mesecu ni prišlo v Belgrad in da je za njegovo vsebino izvedel Žerjav, preden ga je dobil v roke Gjurčić. To je dokaz za kršenje pisemske tajnosti in za teror, da izve politična osebnost za vsebino pisma prej nego tisti, na kogar je naslovljeno. (To je škandal.) Našel sem nekatera dejstva. Ali jih hočete še več?

Vse te stvari proti dr. Žerjavu in njegovim pristašem je dal na svetlo Čiro Kamenarović. Toda dr. Žerjav ga ni tožil za stvarne očitke, pač pa ga je tožil po § 104. srbskega kaz. zak., češ, da ga je žalil kot ministra. (Medklici iz leve: »Čujmo, čujmo!«)

Imamo pa še tu drugo afero, radi katere je bil dr. Žerjav obsojen po § 486. kaz. zakonika, t. j. radi lahkomišelnosti bankrota. (Medklici iz sredine: »Kdaj je to bilo?«) Leta 1914. Ko je bil minister za pravosodje odsoten, je dr. Kramar predložil dr. Žerjavu v pomiloščenje. (Pribečević: »Kateroga leta?«) Leta 1919! V zakonu je določeno, katera določa, da je potrebna za poslanca kvalifikacija. Vprašati je treba, ali je kvalifikacija potrebna tudi za ministra? (Ploskanje na levi.) Ako smatrate, da so take kvalifikacije zadostne, ostanite skupaj s samostojnimi demokrati. Ako pa mislite, da ni podana zadostna kvalifikacija, potem pa izvajajte iz tega svoje posledice.

Pivkova lajna.

Dr. Ljudevit Pivko je v verifikacijskem odboru kakor tudi v večerajšnjem govoru začel s staro obrabljeno lajno proti slovenski duhovščini. Ta lajna je že tako ostarela, da je resen politik ne vzame več v roke. Bila je morda pred 40 ali 50 leti v službi politikov, ko so na tem zidali svoj kapital politični agitatorji. Če ima slovenski narod zaupanje do svoje duhovščine, ga ima zato, ker ima duhovščina za narod velike zasluge. Če bi imeli vaši pristaši take zasluge za narod, potem bi jih v skupščini kovali v zvezde. Ko ni bilo niti enega pristaša dr. Pivka in dr. Žerjava, je že slovenska duhovščina stala na svojem mestu. Prva je duhovščina pisala slovenske knjige, organizirala slovensko književnost, reševala slovenski narod oderuštva raznih ljudskih pijavk. Duhovščina se je borila za pravice svojega naroda. Zato je naravno, da goji slovensko ljudstvo globoko spoštovanje do duhovništva. (Ploskanje.)

Ako bi kdo slovenski duhovščini očital take afere, kakor je afera Turn-Taxis, potem verujte, da ne bi duhovščina imela nikdar nobenega vpliva na naše ljudstvo. Ker takih afer ni, zato ima slovensko ljudstvo do svoje duhovščine veliko zaupanje. To kaže, da ima slovenski narod globoko ukorinjen smisel za moralo in poštenje. Hvala Bogu, da ga ima!

Politična zavednost slovenskega ljudstva.

Dr. Pivko je rekel, da SLS stoji in pade z duhovščino. Lahko rečem, da je naša stranka tako močno organizirana, da bi ostala, če bi ne bilo nobenega duhovnika, ravno tako krepka naprej, kakor doslej. To pa zato, ker je naša stranka stranka poštenja in zato je vsa duhovščina z njo. Naša stranka bo ostala, ker sloni na večnih principih, naša stranka bo ostala, ko ne bo nobenega vašega aferaša več! (Živahno pritrdjevanje.)

Vaša stranka je pošiljala v cerkev orožnike, da bi poslušali duhovnike. Vendar je dr. Pivko vedel zelo malo povedati. Vemo, da so njegovi viri temni. Zavrnem naj eno izjavo, katere ni pravilno citiral. To je izjava dekana na Vrhniki, ki ni govoril o peklu, ampak je govoril o dolžnostih. Opozoril je župljane, naj volijo poslance po svojem moralnem prepričanju. To je prav, da naj bo narod moralen, ne pa nemoralen. Naša stranka je tako dobro organizirana, da ji ni treba nobenih izrednih sredstev. Naši ljudje niso ovce, da bi jim bilo treba takih abotnosti, kakor jih navaja dr. Pivko. (Pritrjevanje.) V Beršah je prišel tajnik SDS na shod s sv. pismom in ga je pričel čitati. Mislil je, da so ljudje tako neumni in zabiti, da

lahko počne, kar hoče. Dosegel je baš nasprotno. Naši ljudje so se mu smejali. Samostojni demokrati so zlorabljali uradno in upravno oblast. Samo cerkev se jim ni udala in to jih jezi, ker se jim duhovščina ni dala zlorabiti za njihove temne protinarodne namene.

Ker so se volitve vršile s takim terorjem, zato ugotavljam, da niste hoteli uničiti mandata dr. Žerjave, ker če bi ga uničili, bi dokazali, da nočete, da bi se Slovenija balkanizirala in da se v ljudstvo uvaja korupcija. Vi niste hoteli uničiti mandata dr. Žerjave, zato vas pozivljamo, da verificirate volitve v mariborsko-celjskem okrožju. Storite, kar hočete. Vidimo, da delate kot avtomat, ne pa kot samostojni ljudje. Iz navedenih dejstev sledi zahteva, da se mandat dr. Žerjave razveljavi. (Živahno pritrdjevanje.)

Obračun s Pribečevićem.

Po tem govoru se je oglašil k besedi Svetožar Pribečević, da bi branil Žerjavo in njegovo stranko. Pribečević je bil bled kakor stena in je drhtel vsled nerivoze. Skušajoč braniti persekucije uradništva, je dejal:

»Poslužil sem se kot minister iste pravice, kot prej dr. Korošec.« (Dr. Korošec: »To ni res. Premišljali ste definitivno nastavljeni učitelje! Vi ste kršili zakon.«) Gospod poslanec Smodej je govoril pavšalno in ni navedel niti enega imena. (Medklic: »Vi govorite pavšalno!« Smodej: »Navedite samo en slučaj za dr. Korošca! Jaz imam tukaj 50 slučajev — dokazov za Vaše delovanje.« — Zebot: »Ali Vas ni sram, da tako odlične rodoljube kakor sta dr. Ribarič in Petrovnik mečete na Žerjavovo zahtevo iz službe? Čakajte, pride maščevanje! Nista naša pristaša, a Vi jih uničujete z nasiljem.«)

Svetožar Pribečević skuša braniti Žerjavo, pa ne more govoriti. (Medklic: »Začnite s Turn Taxism!«) Pribečević obljublja, da bo o tem govoril. Nato govori. Ker ni povedal nič stvarnega, ga napadajo. Brani Žerjavo in pravi, da je bil osebni tajnik dr. Korošca. (Dr. Korošec: Ni res. Bil je nastavljen od kluba. V klubu je bil nastavljen tudi dr. Smodej.)

Pribečević nadaljuje: »Bil je podpredsednik deželne vlade za Slovenijo, ko je bil dr. Brejc predsednik. (Medklic: »Pa ga nismo postavili mi, ampak Vil Kaj hočete s tem dokazati? Govorite o Turn Taxism!«) Davidovič je obdolžil dr. Korošca. (Dr. Korošec: »Ta izjava je lažnjiva.«) Pripravil je obtožbo za skupščino. (Medklic: »Danes ste ga slišali.«) Gospodje, vi ste nečastni. (Hrup v Jugoslovanskem klubu: »Prekličite, povejte dejstva. Dejstva hočemo imeti!«) Operirate z nebesi in peklom. Predložite obtožbo. (Smodej: »Naprej! O Turn Taxism naprej!« — Stefan Falč: »Smo Vas že enkrat obtožili, pa ste obtožbo zavrnili.« — Dr. Korošec: »Ako kdo krade za svojo stranko, je to tatvina. Zakaj kradete vi?« — Nastane hrup. Poslanec Jugoslovanskega kluba, hrvaškega seljaškega kluba, JMO in demokratov kliče: »Prekličite! Sramota, da minister tako govori! Sramota, da je tak minister kandidiral.« — Posl. Preka: »To je nespodobno.« — Zebot: »Ta človek vodi prosvetno ministrstvo kot pijanec. V sumo spada! Zalostna vlada, ki ima takega ministra v svoji sredi!« — Posl. Preka: »Pa morate preklicati!« — Posl. Vesenjak: »Odgovorite, če velja v naši državi zakon za ministrali Ali sme minister nekanovano in cinčno gaziti zakone, kakor to delate Vi?«)

Pribečević postane bled in ne more več govoriti. Hrup postane vedno večji, narkar predsednik dr. Subotić zapusti svoje mesto. Radikalni ministri so, zgražajoč se nad takim netaktnim nastopom Pribečevića, davno zapustili svoje ministrske sedeze poleg Pribečevića in se oddaljili, očitno obsojajoč Pribečevića.

Po daljšem odmoru, ko je predsednik otvoril zopet sejo, se je opravičeval, da ni slišal, kaj je minister govoril. (Medklic: »Lep predsednik je to. Saj so tu steno-grafske zapiski.«) Pribečević se je začel opravičevati, da je govoril samo v hipotetah. (Medklic: »Kje je ostal Turn Taxism?«) Pribečević izjavlja, da je dejal: »Ako je res, da je Žerjav difamiran, pa ste z njim sodelovali, potem niste častni ljudje.« — (Dr. Korošec: »Če to drži, potem ste Vi nečasten človek.«) Pribečević nadaljuje, da je dejal: Naj se preišče naše imetje, narkar mu je dr. Korošec zaklical: »Ako kradete za stranke, je to tudi tatvina,« nato mu je šele dejal: »Zakaj kradete?« Nihče ne sme zameriti, če tako kleveto tako odbijem. (Dr. Korošec: »Vi ste klevet, nik.« — Smodej: »Navedli smo dejstva, ali hočete še več? So pripravljena.«) Pribečević: Dokazi so tu. Klevete padajo tudi na Davidoviča. (Protesti opozicije.)

PRIBEČEVIČEVCI ARANŽIRAJO NAPAD NA DR. KOROŠCA, KI SE PA PONESREČI.

Pribečević se vsede vsled utrujenosti, ker ne more več govoriti. Med tem časom

je nekaj samostojnih demokratskih poslancev naprosilo več radikalnih poslancev, naj jim pomagajo navaliti na dr. Korošca in tvariše, ki so stali blizu Pribečevića. Iz njih vrst so se slišali glasovi: »Potuči je treba vraga.« Le par radikalov je stopilo v službo Pribečevića. Naši poslanci so stali okrog dr. Korošca in tako se je napad nanj ponesrečil, kakor včeraj na dr. Bazalo.

Po divjem napadu Pribečevića je poslanec Smodej ponovno govoril, da zavrne take napade in je izvajal:

KONČNI OBRAČUN S PRIBEČEVIČEM.

»Gospod minister za prosveto (Medklic na levo: »Osvete, ne pa prosvete!«) Pribečević je dejal, da sem pavšalno govoril o preganjanju učiteljev in da je resnica, da je tudi dr. Korošec ravnotako delal. Poudariti moram, da nisem hotel navesti vsega, kar imam na razpolago. Tukaj imam še 50 slučajev, v katerih ste g. Pribečević definitivno nastavljeni učitelje premetili, dočim za ministrovanja dr. Korošca ni niti enega slučaja premetitve definitivnega nastavljenca. Naj Vam prečitam nekaj imen protizakonitih odstavitelj: Novak, Štrukelj, Rostohar... (medklic na levo: »Popolnoma zadostuje!«)

Poslanec Smodej prečita nato še nekatere imena. »Čudim se, kako je mogel minister proti nam rabiti izraze, da smo nečastni ljudje, da smo kradli. Te očitke odločno zavračam in mislim, da ne rabijo posebne polemike, ker so brez podlage in ne tvorijo kvalifikacije za ministra. (Ploskanje in odobravanje.) Ako misli gospod minister Pribečević, da tvorijo kvalifikacijo za ministra, je vreden tovariš dr. Žerjave. (Glasno odobravanje.) Tako kvalifikacijo prepuščamo Vam, če jo dopuščate celokupna slavna vlada. Ugotoviti moram tudi to, da v »Slovenec« nismo nikdar napadali Davidoviča, napadli pa smo takrat, ko ste bili v njegovi stranki Vas, gospod Pribečević, ne njega. Vaš današnji nastop kaže, da smo imeli prav, zato bomo Vaš nastop ozigosali, da bo javnost spoznala, kakšni ste. Mi smo bili vedno za pošten sporazum, toda z Vami nikdar! (Ploskanje, odobravanje, govorniku čestitajo.)

Predsednik dr. Subotić zaključil po Smodejevem govoru sejo ob pol dveh popoldne in sklicel prihodnjo sejo za jutri popoldne.

Mogočen vtis nastopa opozicije in objave sporazuma. — Divjaštvo samostojnih demokratov.

Belgrad, 23. marca. (Izv.) Dogodki, ki so se odigrali včeraj in danes v skupščini, bodo ostali v naši parlamentarni zgodovini ovekovečeni. Posebno včerajšnji dan je v tem oziru važen, ker sta na tej seji prišla do izraza dva važna momenta za presojo političnega položaja. Na včerajšnji seji je bil pred vsem objavljen tekst sporazuma bloka narodnega sporazuma in demokracije. Program, ki ga je opozicija sprejela, je tako precizen in važen za nadaljni razvoj, da ne sme biti poštenega človeka in ga ni, ki ne bi sprejel tega dela in ne pomagal končno uveljaviti ta program v splošno korist našega ljudstva.

Ob priliki, ko je bil prečitan sporazum, so poslanci opozicijskih strank pokazali, da razumejo svojo vzvišeno dolžnost kot zastopniki ljudstva in njegove suverenitete. Njihov nastop je kljub neprestanim izzivanjem vladodržev bil veličasten, kar je dalo še večjega poudarka govoru Davidoviča in objavi sporazuma. Ta veličasten nastop je stopil v ospredje in se je tembolj opazil, ker se je nasprotna stranka zgražala nad nastopom samostojnih demokratov.

Divjanje samostojnih demokratov, katerega so podpirali nekateri nerazodni prijatelji Pribečevića iz radikalnih vrst, je na opozicijske poslance, posebno na hrvaške in slovenske poslance, napravilo tak vtis, da noben opis ni dovolj močan. Ravnanje nekaterih samostojnih demokratov presega vse meje. Njihove psovke so take vrste, da jih ni najti v najbolj obsirnem slovarju. Vzete so iz najbolj nemoralnih in pokvarjenih ust.

Stoli so leteli po glavah hrvaških in slovenskih poslancev, klopi so sploh razbili, njihove dele pa so samostojni demokrati metali kot diske v smeri, kjer so bili slovenski in hrvaški poslanci. Napad je bil tako nenaden in zahrbtn, da se je pozneje komaj dognalo, kdo ga je organiziral. Govori se, da je po absolutnem neuspehu cirkuškega nastopa dr. Pivka poklical Pribečević svojega glavnega razgrajča dr. Brankovića in mu dal navodila, da naj s prijatelji organizira in onemogoči vsak govor slovenskega ali hrvaškega poslanca. Sledeč učitelju, učencu Tisze, so njegovi poslanci točno izpolnili njegova navodila. Takoj po prvih besedah dr. Bazale so na bojni krik »udrimo, udrimo«, pričeli z napadom.

Prizori, ki jih najdemo popisane v povestih Sherlock Holmesa in v krvavih Karl Mayvih indijancih so se odigravali. Opazovali so jih diplomati vseh v Bel-

gradu zastopanih držav iz nabitosti polnih lož. Tako se ne bo doiskreditiral samo Pribečević s svojimi pristaši, ampak, žal, vsa država. Pribečeviću ta uspeh ni bil dovolj. Po govoru poslanca Smodeja je vstal in v govoru, polnem najnižjih klevet, napadal slovensko duhovščino in SLS, njene posamezne voditelje in ves katoliški pokret. Storil je to na tak način, da so ga obsodili radikalni in celo nekateri poslanci SDS.

Pozornost je vzbudilo, da so za časa njegovega govora odšli radikalni poslanci in se z zgražanjem skrivali v ministrski sobi. Nastane vprašanje, če je bilo to Pribečeviću potrebno. Mislijo, da je Pribečević položaj tako omajal, da je v resni nevarnosti, da v najkrajšem času izgubi oblast.

Da bi onemogočil vsako zblizanje med radikali in Hrvati ter Slovenci, uprizarja Pribečević te krvave medsebojne napade, da bi raznel čimvečje sovraštvo med obema strankama, kar on želi, ker edino v tej atmosferi lahko uspeva. Njegovi načrti so pa preveč prozorni in ni verjetno, da bi uspel. Dolžnost vseh poštenih politikov je, da napravijo konec takemu sramotilnemu delovanju ljudi, ki sedijo na odgovornih mestih.

Kdo je bežal iz parlamenta.

Belgrad, 23. marca. (Izv.) Pri včerajšnjem napadu nekaterih vladnih poslancev na dr. Bazalo, so poleg Hrvatov in Srbov branili napadenega hrvaškega poslanca slovenski poslanci. Med njimi sta stala v prvih vrstah poslanca Smodej in Zebot. Iz zbornice pa je poleg Pašića bežal dr. Žerjav, ki se včeraj potem ves čas ni več vrnil v zbornico, razen ponoči, ko je za kratek čas prišel oštvet dr. Pivka radi njegovega nerodnega govorjenja. Danes se dr. Žerjav zopet ves dan ni upal prikazati v zbornico. — (Slov. naroda, ki poroča, da so naši poslanci bežali iz parlamenta, je pač te znamenjal z dr. Žerjavom in njegovimi tovariši, od katerih so se videle samo pete. Op. ured.)

BLAŽAJA SAMOSTOJNIH DEMOKRATOV.

Belgrad, 23. marca. (Izv.) Danes je Pribečević z Žerjavom vred doživel v zbornici nepopisen moralni poraz, ki je tudi na radikale napravil velik vtis. To se je ugotovilo takoj danes popoldne. Pribečevićeva »Reč«, ki izhaja v Belgradu ob 3. popoldne, je z velikimi črkami naznanjala, da se bo danes popoldne vršilo zborovanje celokupnega narodnega bloka. Isto je dal razglasiti po drugih svojih listih. S tem je hotel v javnosti utrditi prepričanje, kako trdno je on zvezan s Pašićem in kako trdno sedi njegova stranka v sedlu vlade. Toda Pašić je naredil križ čez ta račun ter odredil, naj skupne seje ne bo, ampak naj se vrši samo seja radikalnega kluba. Ko so samostalni demokrati prišli, da bi šli na sejo, so morali ostati zunaj. Pašić jim je sporočil: »Pa nemojte, da dolazite. Čemo ovaj, da sami rešavamo.« Nato se je vršila seja radikalnega kluba. Na tej seji je radikalni klub razpravljal o verifikaciji. Kakor kaže razpoloženje rad. poslancev, se radikali najbrže ne bodo odločili za sklep, ki ga je storil verifikacijski odbor.

RAZMERJE MED CERKVIJO IN DRŽAVO V ITALIJI.

Rim, 23. marca. (Izv.) V soboto je izjavil minister za pravosodje v parlamentu, da sede v komisiji za reformo cerkvenega prava tudi trije vsiji duhovniki. To pa še ne znači, da bo Italija sklenila konkordat. Vlada pa bo priznala cerkvene rede in kongregacije, ki se udeležujejo na socialnem polju.

CHAMBERLAIN OBOLEL.

London, 23. marca. (Izv.) Na svojem povratku iz Zeneve se je Chamberlain prehladil in mora ležati. Bolezen pa ni nevarna.

KONGRES TRETJE INTERNACIJONALE.

Moskva, 23. marca. (Izv.) Včeraj se je pričelo zborovanje izvršnega odbora tretje internacijonale. Kongresa se udeležuje nad 250 delegatov iz vseh sovjetskih držav.

Dopisi.

Krmelj. Pri našem rudniku smo tri dni počivali. Električni stroj se je pokvaril. Za nas delavce je taka nezgoda precej občuten udarec. Zaslužimo itak tako malo, da tisti, ki živimo samo od zaslužka, ne moremo preživeti svojih družin. O oblekah pa ni niti govora. Hvala Bogu, da imamo še nekaj cap iz predvojnega dobe. Ko te potrgamo, bomo hodili menda v Adamovi uniformi. Zato take neprostovaljne poštnice tem bolj občutimo. Mislimo pa, da bomo imeli še več takih poštnic. Pri nas ne poznamo ne petla ne svetla. Na priifski g. Jakila, ki hoče veliko karbona, kakor on imenuje naš navadni premog, moramo delati tudi na največje praznike. Kako misli g. Jakil o praznikih, je najlepši dokaz naslednji slučaj. Lansko leto je zjutraj na

praznik sv. Rešnjega Telesa, pred katerim ima na Kranjskem vsakdo brez razlike strank vsaj nekoliko respekta, ukazal svojemu kočijažu, da mora pokositi travnik pred graščino. Kočijaž ni izpolnil povelja in prav je imel. Praznik sv. R. T. — mimo travnika vodi glavna cesta — ljudstvo gre praznike oblečeno k procesiji deloma v St. Janž, deloma v Tržišče — kočijaž pa naj kleplje koso in kosi. Ko je g. Venče prišel popoldne domov in videl, da delo ni narejeno, je začel kočijaža obdelavati in posledica je bila odpoved službe. Na ta način se dela pri nas. Krmeljski rudarji smo zares največje uboge pare — delamo in garamo noč in dan — v petek in svetek, pa ne zaslužimo niti toliko, da bi privoščili sebi in družini pošteno hrano. Kdaj bo boljše? Kdaj bo prišel čas, ko bomo skupno nastopili in terjali, da se odpravijo krivice in krivici odstranijo?

PERI S

»Samohelin«-avtomatom!

Naznanila.

Esperantsko predavanje. V sredo 25. t. m. ob 10 popoldne predava v zbornišni dvorani univerze g. prof. Rakuša iz Maribora o temi »Esperanto in njega protivnik. Esperantski klub v Ljubljani vabi k predavanju vse, ki se zanimajo za esperanto.

St. Vid nad Ljubljano. Na praznik 25. 3. se vrši v »Ljudskem domu« v St. Vidu ob pol šestih zvečer orliška akademija. Pri cel akademiji sodeluje tamburaški zbor. Ker je to zadnja večja prireditve, so vabljeni vsi prijatelji naših mladinskih organizacij. Posebno pa vabimo starše, da vidijo delo naše mladine.

Radovljica. Vstopnice za Pasijon se dobe le še za predstavo na svetno nedeljo ob pol 4., druge razprodane!

Občni zbor šenipeterskega prosvetnega društva se vrši 30. marca 1925 ob 8. uri zvečer v prostorih prosvete. Ker je na dnevnem redu sprememba pravil, vabimo vse člane društva, da se obnega zbora udeležijo.

Družabni klub ima zopet svoj družabni večer na praznik dne 25. t. m. ob osmih zvečer v Akademskem domu. Prosi se obilne udeležbe. — Odbor.

Jesenice Redni občni zbor podružnice Jugoslovanske Matice na Jesenicah se vrši v četrtek dne 26. marca t. l. ob sedmi uri zvečer v restavraciji Tancar z običajnim dnevnim redom.

Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev in hotelirjev v Ljubljani priredi o priliki obnega zbora Zveze gostilničarskih zadrug dne 26. marca 1925 družabni večer v kazinski dvorani in v vseh prostorih restavracije Zvezda, h kateremu se Vaše blagorodje najvrdneje vabi. Vstopnina 20 Din. Začetek ob osmih zvečer. Spored: 1. Koncert St. Jakobskega salonskega orkestra. 2. Petje St. Jakobskega pevskega zbora. 3. Komični prizori in kupleti. 4. Variete, bar celega ansambla. 5. Godba in prosta zabava. Čisti dohodek pripade fondu za gostilničarsko šolo.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredi svoje 2. letošnje mesečno zborovanje v petek dne 27. marca v tukašnji ženski bolnici s sledečim sporedom: 1. Kirurgija prostata — dr. R. Jug, san. polkovnik. 2. Umetno dihanje in zanimiv slučaj udarca strele — dr. V. Čremošnik, sekundarij. Pričetek točno ob šestih zvečer.

Slovenska krščanska ženska zveza vljudno vabi predsednice in članice Elizabetnih konferenc k seji, ki bo danes popoldne v Jugoslovanski tiskarni ob petih.

Cerkveni vestnik.

Krščanska Moška Marijina družba ima na jutrišnji Marijin praznik svoje cerkveno opravilo zjutraj in zvečer ob navadni uri. Zjutraj ob šestih sv. maša in skupno sv. obhajilo, zvečer ob šestih družbeni shod.

Prosveta.

pr Mali lord Fauntleroy. Roman. Angleški napisala F. H. Burnett. Poslovenil Karl Pribil. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broširani knjigi je 24 Din, vezani 36 Din. (Vezani izdodi bodo na razpolago v 14 dneh.) Ljubka povest angleške pisateljice Burnett romana s tem v novi prestavi med slovensko ljudstvo. Kaj bi se čudil, da slovi »Mali lord« po vsem svetu, da je povest prevedena v vse znane jezike sveta. Prevajavec piše v predgovoru: »Le nerad odlagam človek »Malega lord«, ko ga prečita. Knjiga je pisana v tako prikljupljivem tonu, neobičajno ugodna sentimentalnost, ki počasi premore tudi manj čustvenega človeka, da se mestoma ne more ubraniti solz. In ker tako blago upliva na človeško srce, je pripravna za mlade in velike bravce kakor malokatera knjiga. Vsak, ki jo prečita, jo odloga s tihim sklepom v srcu, posnemati malega junaka prekrasne povesti. Kakor je knjiga opajala stotisoče, kakor sem jaz ob njej pozabil nekaj ur nase in na svet, tako se tudi ti, draga bravka in dragi bravec, ne boš mogel odtegniti prelestnemu njenemu čaru, ko se poglubiš vanjo. Vem, da je ne odložiš dokler je ne končaš. In če ti bo ugajala, priporočaj jo svojim vrstnicam ali vrstnikom. Knjiga s tako zlato vsebino v današnjih dneh gotovo zasluži, da naide pot v vsako slovensko hišo.

Dnevne novice.

— Naše poštne razmere. V nedeljo zvečer ob 8. je bilo v Belgradu na kolodvoru poštne ambulanci v vagonu brzovlaka, ki je prišel v Ljubljano v ponedeljek ob 11. dopoldne, oddano ekspresno pismo za naše uredništvo. Ugotavljamo, da tega ekspresnega pisma do danes (torek) zjutraj ob 2., torej 15 ur po dohodu omenjenega brzovlaka še nismo prejeli. Kje je pismo?

— Slovenskemu trgovstvu v predvar. Ze delj časa sem se opaža, da »Jutro« in »Slov. narod« sistematično napadata naše ugledne trgovce ter gospodarske in stanovske organizacije, katerim grozita celo z bojkotom po geslu »Svoji k svojim!« Zato gospodje okoli gori navedenih dnevnikov in listi, ki stojite v trgovskih vrstah ter podpirate to gonjo celo proti posameznikom, zadnjikrat vas resno opozarjamo in svarimo, ne zahtevajte tega od nas, da bi se mi začeli izvajati geslo »Svoji k svojim«. Če boste podeželsko prebivalstvo prisilili, da bo tudi ono začelo misliti na izvajanje tega gesla, mislimo, da to tudi vam ne bo ljubo. Zato nehaite z grožnjami! Ker ljudstvo ni z vami in bo tudi znalo z vsakomur, ki tepa slovensko ime, pošteno obračunati. Zavedajte se slovenski trgovci, da živite od našega kmeta, delavca in meščanstva ter vlečete koristi in dolarčke iz njega. Kličemo vsem tistim, katerim je ležeče, da slovensko trgovstvo oslone kot celota nepolitično in so nam vsi odjemalci vseh strank dobrodošli, da delate na to, da prisilimo vse politične zagazence in nestrpneže, da se umaknejo in gredo v ozadje, kamor spadajo. Zato združite se, slovenski trgovci, proti onim, ki hočejo in že zanašajo politiko v naše gospodarstvo in stanovske organizacije ter zahtevajmo, da se g. Stupica, Zebal, Kavčič, Sterk in drugi umaknejo s svojih mest. Podpirajmo pa tiste, ki hočejo ohraniti naše gospodarske in stanovske organizacije brez političnih madežev. Vsak posameznik je pa lahko tistega političnega prepričanja, kakršnega sam hoče, saj smo v svobodni državi. — Več podeželskih trgovcev.

— Prazniki in naša vojna uprava. Na praznik sv. Jožefa smo opazili, da so morali naši vojniki opravljati hlapčevska dela kakor ob delavnikih. Na cestah je bilo opaziti, da so vojniki prevažali z vojaškimi vozovi razne tovore, katerih prevoz bi se bil brezdvomno lahko izvršil tudi na delavnik. Najslabši vtis pa napravi taka brezobzirnost na slovensko občinstvo, ki časti ta praznik že stoletja. Priporočali bi vojaški upravi, da je napram našim verskim praznikom obzirnejša. Kakor smo odločno proti temu, da bi morali vojniki pravoslavne vere opravljati na njihove praznike hlapčevska dela, ravno tako pa odločno zahtevamo, da se spoštujejo naši prazniki. Pri le malo dobri volji in uvidevnosti se da to izpeljati brez vsake škode za vojaško pripravljenost, vojaška uprava bi pa na svojem ugledu le pridobila. V naši armadi bi ne bilo potreba, da bi bil le en vojak ali častnik na svoj praznik v službi, ako bi se od merodajne strani upoštevali običaji veroizpovedi, kateri vojak ali častnik pripadajo, ker bi ob naših praznikih opravljali službo vojniki pravoslavne vere, ob pravoslavinih praznikih pa vojniki rimsko-katoliške veroizpovedi.

— Letovišče za duhovnike na Krku. Po prizadevanju »Zveze Vzájemnosti« se dne 1. aprila t. l. v franciškanskem samostanu »Gla-votok« na otoku Krku otvori letovišče za duhovnike. Samostan leži na samem, sredi gozda, v zatišju, kjer je krasna prilika za izprehode. V samostanu je tudi pošta. Letovišče ima 20 sob in cerkvico s tremi oltarji. Upravo bo vodil franciškanski pater, gospodinjstvo pa redovne sestre. Sprejemali se bodo samo zdravi duhovniki.

— II. književna tombola Jugoslovanske Matice. S številkami, izrebranimi dne 14. t. m., so bili zadeti vsi dobitki za tombolo in je s tem igra dovršena. Tombolo so zadele tablice, ki nosijo št. 1815.

— Za načelnika Narodne radikalne stranke v Sloveniji je, kakor čujemo, izvoljen g. Ivan Hribar.

— Uboj pod Trško goro. Na poti, ki vodi nad vasjo Ločna izpod Trške gore proti cesti v Novo mesto, so dobili 18. marca dopoldne ubitega Andreja Gričarja, zidarja in dninarja, ki je delal v vinogradu in se vračal v mesto. Umorjen ali ubit je bil gotovo prejšnji večer, ker so slišali par streliv. Bil je dvakrat ustreljen in glavo je imel čisto razbito od puškinega kopita. Ubiti je bil doma iz Družinske vasi pri Beli cerkvi, nekoliko omejen, a poleg tega surov in sovražen človek. Zažgal je lani velik kozolec graščine Bajnof in je pred vojsko ubil sestri moža. Kdo ga je ubil, ni še dognano. Prepeljan je bil v mrtvašnico v Novo mesto.

— Izguba ali tatvina. Pred par dnevi je opazil 30 letni posestnik Peter Škerlep iz Mengša, da mu je zmanjkala iz žepa površnega suknjica črna, usnjata listnica, v kateri je imel 10.250 Din gotovine. Škerlep sam ne more ugotoviti ali je listnico izgubil, ali pa mu jo je kdo izmaknil.

— Pobeglj. Franciška Rom, stara 22 let, doma iz Podturna pri Novem mestu, je neznan kam pobegnila. Baje jo išče tudi deželno sodišče ljubljansko. — Dalje je pobegnil iz Sarajeva trgovski potnik France Zabukovšek, doma iz Celja, baje iz strahu pred neko kaznijo. — Iz istega razloga je pobegnil tudi delavec Valentin Majetič iz Mahovnika pri Ko-

čevju. — Preko italijanske meje sta pobegnili 22 letna Marija Komovec iz Vrpolja pri Kranju, služkinja, in pa 22 letni Josip Jančar od Smarjete pri Ljubljani. Vzrok bega še ni znan.

Iz Primorske.

— Stavka kovinarjev se nadaljuje. V kovinarski stavki v Julijski Krajini so poleg Fioma vodili pogajanja z industriji tudi fašisti. Le-ti so poslali v Rim posl. Ciarlija in Vita-leja, ki sta tudi res sklenila sporazum z osrednjim vodstvom industrijev. Toda tega sporazuma Fioma noče priznati ter se stavka v Trstu in Trzinu na celi črti nadaljuje. Le v Trzinu se je vrnilo na delo približno 300 fašistovskih delavcev.

— Perosi v Trstu. O velikonočnih praznikih bodo imeli v Trstu redek cerkveni koncert: V cerkvi sv. Antona novega bodo izvajali Perosijeva oratorija »Mojses« in »Vstajenje Kristusovo«. Oratorija bo vodil Perosi osebno. Nastopilo bo 100 pevcev in 80 godbenikov.

— Smrtina kosa. V Trstu je umrl podravnatelj in nadzornik carinskega urada v pok. Valentin Kosovel, star 70 let. Pokojnik je bil v svoji stroki splošno priznan strokovnjak. Kot tak je bistveno sodeloval pri ustanovitvi in ureditvi nekdanje slovenske trgovske šole v Trstu, kateri je ostal stalen podpornik. Kosovel je bil poleg tega nadarjen glasbenik ter je požrtvovalno deloval za povzdigo glasbene umetnosti med tržaškimi Slovenci. Zložil je poleg drugih skladb staroslovensko mašo za moški zbor. Po Hajdrihu je podedoval glasbeno zapuščino, ki jo je potem izročil tržaški Glasbeni Matici. Zadnja leta se je umaknil iz javnega življenja.

Iz štajerske.

— Župan dr. Josip Leskover v Mariboru je obhajal te dni pidesetletnico rojstva. Odličnemu našemu voditelju, priznanemu borcu za svetlinje slovenskega ljudstva, čestitamo.

— Odbor za zgradbo nove župne cerkve sv. Magdalene v Mariboru se ravno pripravlja da izvede svoj veliki načrt. Nova cerkev bo stala visoko na desnem bregu Drave, in sicer na prostoru, kjer stoji stara cerkev. Pročelje bo baje obrnjeno proti Dravi in bo tako cela stavba napravila mogočen vtis, ker ne bo skrita kakor sedaj.

— Poslanec dr. Pivke je dne 16. marca v verifikacijskem odboru v svojem govoru izjavil, da je na volišču Sv. Marko niže Ptuja bilo oddanih za njegovo listo gotovo 40 glasov, a v skrinjici jih je bilo na večer samo 16. S tem je Pivko izrazil sumnjo, kakor da bi mu bil kdo iz njegove skrinjice kroglice — ukradel na balkanski način. Pivke je celo izjavil, da ima v rokah 40 podpisov volilcev, ki da so glasovali zanj. To sumničenje naših poštenih mož, ki so bili člani komisije, je naravnost kaznivo. Povdarjamo, da si naši župani, obč. odborniki in čuvarji skrinjice kaj takega ne dajo dopasti niti od dr. Pivke ne. Mož bo dobil še primeren odgovor za to sumničenje. Komisija ni kriva, ako niti Pivkovi domačini ne marajo njegove stranke.

— Škrlatica divja v Mariboru vedno huje. Zdravstveni oblasti je prijavljenih nad 20 slučajev. Gotovo pa je še več takih, ki se na tihem zdravijo doma proti tej opasni bolezni. V zadnjih tednih je zbolelo in umrlo celo več starejših oseb radi škrlatinke. Tako je n. pr. umrl pred tednom 42 letni trgovec Rupert Jeglič. Nesrečnež je poljubil otroka neke prijateljske družine, ki se je vračal iz bolnice. Da se ta kuga v starem mariborskem zidovju še bolj ne vgnezdí, svetujemo zdravstveni oblasti, da stori vse varnostne odredbe, ki so sploh mogoče.

— Občni zbor trgovskega gremija v Mariboru odobrava etališče g. Jelačina ml. glede nevtralnosti gremija. V soboto 21. t. m. se je vršil občni zbor trgovskega gremija za mesto Maribor, ki ga je otvoril načelnik g. V. Weixel ter pozdravil navzočega načelnika Zveze trg. gremijev g. Jelačina ml. in ostale zborovalce, okoli 60 po številu. Vršila se je mirna in stvarna debata o vseh točkah dnevnega reda. Najvažnejši predmet razprave pa je bilo vprašanje ustanovitve bolniške blagajne za samostojne trgovce v Mariboru in event. nakup sanatorija v Mariboru, ki je last Ljublj. kred. banke. V debato so posegli mnogi člani zborovalci kakor tudi g. Jelačin ml., ki je podal pojasnila glede sanatorija. Izvoljen je bil poseben odbor, ki bo zadevo temeljito preštudiral ter podal svoje poročilo izrednemu občnemu zboru, da bo končno sklepal o tem vprašanju. Nato se je javil k besedi g. Jelačin ml., da poda načelno izjavo radi napadov in političnih nezaupnic proti njegovi osebi. Kakih pet političnih zagazencev in agitatorjev SDS je hotelo motiti ob početku njegov govor in zapustiti zborovalno dvorano, misleč, da jim bo ostalih 50 zborovalcev sledilo. Ti pa so lepo mirno ostali na svojih sedežih in zahtevali, da se poslušajo izjavo g. Jelačina. Tedaj so tudi oni politični agitatorji ostali v dvorani ter imeli priliko slišati stvarno argumentacijo g. Jelačina ml., ki je odklonil poskus zanesti politiko v trgovsko organizacijo. Za svoje strokovno delo nikdar ni iskal hvale, ugotavlja pa neumestnost neke »nezaupnice«, ki so jo nekateri politični eksponenti izzvali na nekem nekompetentnem gostilničnem sestanku v Ma-

riboru. Stanovske organizacije bodo uspevale le tedaj, če jim ohranimo strogo nevtralnost in izločimo iz njih za vedno vsako politiko. Zborovalci so glasno in živahno pritrdjevali in odobrvali objektivna izvajanja g. Jelačina. Ko je nemoteno končal svoj govor, so ga zborovalci pozdravljali z živimi klici in mu čestitali na uspehu. Oni maloštevilni pa, ki so vprizorili proti njemu znano gonjo, so poparjeni odšli.

— Kriza v trgovini s fižolom. Iz Maribora nam pišejo: Trgovci v Mariboru in okolici so jeseni l. 1924. in v letošnji zimi nakupili nad 30 vagonov dobrega, zdravega fižola. Letina je bila glede fižola l. 1924. izredno bogata. Trgovci so plačevali od septembra do decembra fižol po 4 do 6 Din kg. Največ fižola gre vsako leto — kadar je huda zima — v Italijo, Švice in Francijo. Letos pa so trgovci iz teh dežel skoro popolnoma izostali. Naši trgovci ponujajo fižol sedaj po 4 Din, a kupcev ni. Velika skladišča pri Scherbaumu na glavnem kolodvoru so polna fižola. Posamezni trgovci zgubijo pri tej trgovini ogromne svote.

— Občni zbor SPD, podružnica Maribor, se vrši 26. marca 1925 ne ob 9. uri kakor pomotoma javljeno, temveč ob sedmi uri zvečer v Narodnem domu v Mariboru. — Odbor.

— Velika tatvina. Iz žandarmerijskega poročila iz Šoštanja posnemamo, da so zasledili v skladišču komisijske zaloge mlina »Prvi mestni mlin Celje« v Rečici ob Paki, povodom revizije velik primanjkljaj raznih mlevnih izdelkov. Manjka okrog 14 vreč po 75 kg pšenične moke, okrog 1500 kg različne druge moke in pa več vreč pšeničnih otrobov, prosene kaše in pa 7 zabojev, po 50 kg sladkorja. Zaboji so označeni z napisom »Šečarana Novi Vrbsce«. Skupna dosedaj ugotovljena škoda znaša okrog 26.000 Din. Kdo je izvršil te tatvine in na kakšen način, do sedaj še niso mogli ugotoviti.

— Na praznik, dne 25. marca ob pol 4. uri popoldne v Narodnem domu v Celju A. Medvedova tragedija v petih dejanjih »Za pravdo in sree«. Priredi »Orel Polzelac«.

Polni ateljeji dela

Dokaz, da prvaci v krasni in ceneni izberii finega blaga, kakor v fini in hitri izvršitvi le tvrdka

Drago Schwab — Ljubljana.

Iz Ljubljane.

— Ugotavljamo, da načelnik ljubljanskega gremija trgovcev g. Fr. Stupica do danes še ni sklical izrednega občnega zbora, ki ga je zahtevalo predpisano število članov.

— Stanovanjski najemniki. Društvo stanovanjskih najemnikov je sklicalo v soboto zvečer v veliko dvorano hotela »Union« javen shod stanovanjskih najemnikov. Shod je bil jako dobro obiskan. — Sklicatelj je uvodoma povdarjal, da dosedaj še nobena vlada ni ukrenila ničesar, kar bi pripomoglo k rešitvi stanovanjskega vprašanja. Ljubljana potrebuje še vedno okrog 800 različnih stanovanj. Ljubljanska občina je po svojih močeh že precej napravila za olajšanje stanovanjske bede, vendar pa bi ji morala priskočiti v tem pe-rečem vprašanju pred vsem na pomoč tudi država in sicer v prvi vrsti, da zgradi vsaj za svoje precej obsežne urade lasne stavbe, s čemer bi se izpraznilo v mestu jako mnogo čednih in udobnih stanovanj. Končno je go-vornik odločno povdarjal, da zaščita stano-vanjskih najemnikov ne sme prenehati toliko časa, dokler ne bo popolnoma rešena stano-vanjska beda v Ljubljani. Po govoru g. Ma-kuca, ki je povdarjal v bistvu isto, kakor nje-gov predgovornik, je prebral g. Vencajz ob-sežno resolucijo, ki je bila sprejeta z velikim navdušenjem in odobravanjem. Resolucija vse-buje v bistvu tole: V povojnih letih se ni gra-dilo v Ljubljani niti normalnemu letnemu pri-rastku prebivalstva odgovarjajoče število stano-vanj. Veljavnost novega stanovanjskega za-kona se omejuje brez potrebe do leta 1927, ker je jasno, da niti najbolj pasivna gradbena delavnost do tega roka nemore uspešno za-jeziti stanovanjske bede. Zato zahtevajo na-jemniki, naj ustvari parlament začasen provi-zorij s tem, da se podaljša za eno leto doseda-nji zakon oziroma naredba o zaščiti najemni-kov. Hišnim lastnikom naj se dovoli razširje-nje njihovih stanovanjskih prostorov pod po-gojem, da se preskrbe deložiranim primerna stanovanja. Hišni najemniki tudi odklanjajo zelo raztegljive pojme o nemoralnem vedenju in o žalitvi hišnega gospodarja, ki tvorijo po-vod za odpoved. Nobena deložacija se ne sme izvršiti, dokler ni nakazano prizadetemu na-jemniku primerno drugo stanovanje. Rodbina državnega uslužbenca se sme deložirati šele tedaj, ako se ji je poskrbelo v službenem kra-ju drugo stanovanje. V novi zakon naj se vs-tavi tudi zaščita poslovnih prostorov, ki veljaj toliko časa ko zaščita stanovanj. Končno ugo-varjajo stanovanjski najemniki tudi zvišanju najemnin, kakor jih predvideva zakonski na-črt, ker sedanjí prejemki delavstva, uslužben-stva in upokojecev ne zmorejo večjih izdat-kov za stanovanja. — S tem je bilo zborova-nje zaključeno. Resolucije se odpošljejo na merodajna mesta.

— Predavanja o zdravstvu. Zdravniško društvo v Ljubljani priredi v okvirju »Ljudske visoke šole« za širšo javnost ciklus aktualnih predavanj, kjer se bodo od zdravnikov-špeci-

jalistov obravnavali sledeči predmeti: splošna higijena, socialna zaščita dece, kirurgija, higi-jena žene, epidemiologija, röntgenoslovje, in-fekcijske bolezni, eugenika, tuberkuloza itd. Predavanja se bodo vršila vsak torek ob 6. do 7. zvečer v veliki dvorani univerze. K tem predavanjem se vljudno vabijo vsi, ki se za-nimajo za telesni prosep našega naroda. Da-nes v torek, 24. marca, predava g. dr. Ivo Pirc pod naslovom: »Naše pravice in dolžnosti za razvoj higijene«.

— Umrlj so v Ljubljani: Franciška Jesih, gostilničarka, 85 let. — Marija Jesenko, žena tiskar, strojnika, 26 let. — Drago Siard, sin železn. črtnilkarja, pol leta. — Justina Le-nassi, bančna uradnica, 27 let. — Marija Le-kše, gostilničarka, 56 let. — Josip Prime, me-sar in posestnik, 42 let. — Lovro Pintar, trgo-vski sluga, 74 let. — Anton Mrhar, posestnikov sin, 11 let. — Anton Wisjak, železn. stroje-vodja, 59 let. — Ana Komatar, bivša dijaška gospodinja, 72 let. — Blaž Bizjak, posestnik, 68 let.

— Dva utopljenca. Poročali smo, da je skočila pred par dnevi pri Tomačevem v Savo neznan, čedno oblečena ženska. Ljudje so jo videli, ko je hitela proti obrežju, čuli so tudi njen zadnji klic: »Jezus Marija!« nakar so jo zagrnili mrzli narasli savski valovi in jo od-nesli do sedaj še neznanu kam. Ljudje so dalj časa ugibali, kdo je ta nesrečnica, toda za-man. Obširna preiskava, ki so jo takoj uvedle naše oblasti, je sedaj ugotovila, da je prva le-tošnja prostovoljna žrtve Save 51 letna Ana Hebenstreit, ki je stanovala v Zibertovi ulici v Sp. Šiški. — Vzrok samomora so bile žalost-ne družinske razmere. Njen sin je bil nesrečno poročen. Ločil se je od žene, ki je kmalu nato umrla. Njunega 4 letnega sinčka je vzela v oskrbo stara mama Hebenstreitova. Toda ona je sinčkovo vzgojo precej zanemarjala, tako da so ji končno otroka vzeli. Žena je namreč precej rada pila in se je vedno bolj zapuščala. Ženo je baje to dejstvo tako uža-lostilo, da je še isti večer odšla od doma in se ni več vrnila. Prenočila je neke na pro-stem. Drugo jutro po odhodu se je oglasila pri Smerajcu v Tomačevem, kjer je izpila par čašic žganja. Ker ni imela več denarja, je šla v drugo gostilno, kjer je ponujala za en liter vina svoje uhane. Ker se ji to ni posrečilo, je odšla proti bregu Save. Domačini, ki so nalogali na prođu mivko, so jo videli in so tudi čuli njen zadnji krik »Jezus, Marija!« Nekateri so takoj stekli na prod, kjer pa so našli samo njeno šerpo, črn plašč in pa san-dale. Po opisu domačinov in ostale obleke so nato ugotovili, da je samomorilka Hebenstreit-ova. Trupla nesrečne žene do sedaj še niso našli. — Na Fužinah pa so našli na prođu utopljenega mladega fanta, ki ga je voda pri-tisnila k bregu. Pri njem so našli spričevalo Srednje tehnične šole v Ljubljani. Iz spričevala pa niso mogli razbrati imena, ker je zgornji del spričevala, ki nosi ime, voda že popol-noma izbrisala in deloma raztrgala. Utopljenec je bil čedno oblečen in je star kakih 16 do 17 let. Kdo je, kako in kje se je ponesrečil, do sedaj še niso ugotovili.

— Ponesrečen vlom v izložbeno okno. V nedeljo okoli polnoči sta čula dva stražnika od Seletburgove ulice močan zvenket velike šipe. Skočila sta proti onemu mestu in sta res našla razbito veliko izložbeno šipo Severjeve trafike. Takoj nato pa sta ugledala, da je ste-kele nek možki po Kongresnem trgu in je za-vil na vogalu v Wolfovo ulico. Stekla sta za njim čez Marijin trg, čez most in sta ujela be-gunca Pred Škofijo. Na policiji so nato ugotovi-li, da je aretiranec France Toni iz Trnovega. Ko so se vračali po isti poti, po kateri je are-tirani bežal, so našli nekaj vlomilnega orodja, katero je bržkone Toni med begom odvrget. Toni zanika, da je on pravi vlomilec in trdi, da je prišel slučajno ravno isti čas na vogal Kongresnega trga in sicer naravnost iz Trno-vega. Kljub temu so ga pridržali v zaporu in uvedli preiskavo, ki bo dognala, če so zalotili pravega tička ali ne. Škoda na oknu in šipi cenijo na okroglo 2000 Din.

— Žrtve hrvaških žeparjev. Na Dolenj-skem kolodvoru sta ukradla dva hrvaška žeparja pri vstopu v vlak Ivanu Pogljajenu iz Vabče vasi rjavo usnjato listnico. K sreči je imel mož, ki se je vračal domov, v listnici le še okrog 200 Din gotovine in pa nekaj davčnih in zavarovalnih listin. Tatvino sta izvršila dva mlada Hrvača, ki sta se cel čas smukala okrog Pogljajena in sta tudi z njim vred vstopila v voz.

— Policijske vesti. Od 22. na 23. marca je bilo vloženih 31 ovadb in sicer radi tatvine 4, radi kaljenja nočnega miru 2, radi prekora-čenja policijske ure 2, radi trpinčenja živali 2, radi gozdnega požara 2, radi lahke telesne poškodbe 2, radi prestopka cestno policijske-ga reda 13 in po ena radi beračenja, radi pifanosti in nadlegovanja gostov, radi godbe v javnem lokalu brez dovoljenja in pa radi posesti samokresa brez orožnega lista.

Slov. marionetno gledališče

igra v sredo, na praznik ob pol treh popoldne in ob pol šestih zvečer Pocijevo pravilčno igro »Obuti maček«, ki je po svoji pe-strosti in bajnosti enakovredna »Čarobnih go-sli« in »Dr. Fausta«. V nedeljo pa se zopet igra »Doktor Faust«, ki je dosegel ob premijeri velik uspeh in ki po vsej pravici tvori višek letošnje sezone slov. marionetnega gledališča.

Gospodarstvo.

Češkoslovaška in prisilna poravnava.

Centrala Češkoslovaških trgovskih zbornic je poslala zagrebški trgovski in obrtni zbornici sledeči dopis, ki podaja mnenje inozemstva o instituciji prisilne poravnave. Naši gospodarski krogi niso zahtevali radi neštevilnih zlorab tega zakona, kar je posebno občutilo inozemstvo, ukinjenja te institucije, ampak primerno izpremembo v svrhu preprečevanja zlorab.

»Podpisana centrala je bila iz krogov interesentov opozorjena na škodo, ki nastaja v poslovnem prometu zaradi praktičnega izvajanja prisilne poravnave izven konkurza v Jugoslaviji. Podpisana centrala priznava, da ima prisilna poravnava znatno gospodarsko opravičenost posebno v tem, ker različno od konkurznega postopanja ne povzroča prestopanja dolžnikovega imetja, ampak odločuje dalje njegov obstanek in vodenje. Toda pri izvajanju tega zakona je treba postopati z največjo opreznostjo, kakor so to pokazale izkušnje v ČSR, da ne trpe škode upniki na neupravičen in neprimeren način. Te izkušnje so pokazale, da je bila od mnogih strani reklamirana reforma poravnalnega postopanja v ČSR in se je pri tem pojavila želja, da bi se pogoji obstoječega postopanja poosttrili. Na podlagi izkušenj, pridobljenih v dosedanjih praktičnih poravnalnih redih so osnovali zbornice poseben odbor za proučevanje insolventne, da ne bo upnik oškodovan na nepravilen način. Trgovske zbornice kažejo ravnotako stalno tudi v javnosti interes pri poravnalnem postopanju in se brigajo, kolikor je mogoče za to, da korist, ki jo daje ta zakon dolžniku, ni predmet zlorabe. Pri tožbe, katere navajajo interesi, dokazujejo, da se je na mnogih mestih v Jugoslaviji izpremenila prisilna poravnava v sredstvo, da se dolžnik reši svojih obveznosti in sicer posebno na račun inozemskih upnikov. Jasnje je torej, da se tvrdke, ki sklepejo trgovske vezi z Jugoslavijo, boje take zlorabe prisilne poravnave, da so oprezne pri sklepanju trgovskih vezi in da nočejo dajati na kredit, kar seveda vse nosi s seboj rušenje in oškodovanje gospodarskih zvez med ČSR in Jugoslavijo. In zato prositi podpisano centrala, da bi se ugledna zbornica tako, kakor to delajo tudi vse trgovske zbornice ČSR, z vsem vplivom zavzela za to, da se ne bo izvajala prisilna poravnava na način, na katerega zakonodajavec gotovo ni mislil in da ne bodo posebno inozemski upniki tako nepravilno oškodovani. Priporočati bi bilo, da bi se trgovci opozorili na to, kako se dela škoda z nepravilnim postopanjem pri prisilni poravnavi trgovskemu prometu z inozemstvom in kako se dela škoda dobremu glasu jugoslovanskih trgovcev.«

g Preizkusi s čilskim solitrom 1925 l. Samo tisti kmetovalci umno gospodari, ki temeljito pozna svojo zemljo in njene potrebe ter zahteve kulturnih rastlin po prehrani. Tega znanja mu pa ne more nuditi kemična preiskava zemlje in poznavanje rastlin, ampak samo gnojilni preizkusi. Da se kmetovalcem omogoči brez posebnih stroškov izvedba takih preizkusov, je Delegacija proizvajalcev čilskega solitra pripravljena nadaljevati v prejšnjih letih že vpeljane gnojilne preizkuse s čilskim solitrom. To akcijo izvaja na ta način, da dopiše brezplačno primerno množino

tega gnojila tistim kmetovalcem, ki hočejo izvesti take preizkuse. Ker je primernejše, da se ti izvedejo bolj enotno, se bo predvsem upoštevalo kmetijske organizacije: kmetijske podružnice, kmetijske zadruge in društva, ki bodo za to prijavila po več svojih članov. Tam, kjer ni takih društev naj se zbere po nekoliko umnih kmetovalcev, ki se skupno priglasiyo za te preizkuse. Preizkusi se naj izvedejo predvsem pri žitih: pšenici, rži, ječmenu, ovsu, koruzi, krompirju in pesi. Vsako preizkusno polje naj obstoja iz dveh parcel po 1 ar — 100 četvornih metrov, od katerih se ena gnoji, druga ostane negnojena in služi za primerjavo. Pogoji za te preizkuse so: da se priglaseci zavežejo izvesti preizkuse natančno po navodilih, ki se jim dostavijo in pošljejo Poddelegaciji proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani, Grubarjevo nabrežje 16 poročila 1. o stanju setve tekom meseca maja in 2. o dobljenih rezultatih. Prijave za izvedbo teh preizkusov se morajo takoj doposlati na navedeni naslov.

g Razglas. Kr. direkcija šum v Ljubljani razpisuje v gozdnem kompleksu Pokljuki šumske uprave na Bledu, v Notranjem Bohinjju na Martinčku in v Gorjušah šumske uprave v Boh. Bistrici in na Mežakli šumske uprave v Kranjski gori oddajo lesa, drv in lubja na panju in sicer približno 10.600 plm³ porabnega mehkega lesa, 470 plm³ porabnega trdega lesa, 470 plm³ mehkih in 16.470 plm³ trdih drv ter 1480 plm³ smrekovega lubja. Pismene s 100 Din kolekom in 10 odst. vadijem opremljene, na tozadnem obrazcu spisane ponudbe naj se vložijo najkasneje dne 4. aprila 1925 do 11. ure pri Direkciji šum v Ljubljani, Križanke. Obrazci ponudb se dobe na željo pri direkciji šum v Ljubljani ali pri gori navedenih šumskih upravah. 1919

g Izkaz Narodne banke z dne 15. marca 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram izkazu z dne 8. marca 1925.) Aktivna: kovinska podloga 442,0 (— 5,4), posojila na menice in vrednostne papirje 1.315,2 (— 22,3), račun za odkup kronskih novčanic 1.186,4, račun začasne zamenjave 368,0, državni dolg 2.966,3, vrednost založenih držav. domen 2.138,4, saldo raznih računov 470,8 (— 1,8), skupaj 8.887,1; pasiva: glavnica in rezervni fond 31,5, bankovec v obdobju 5.661,2 (— 85,1), račun začasne zamenjave 368,0, drž. terjatve — (6,2) razne obveznosti 623,9 (61,8), vrednost založenih državnih domen 2.138,4, ažijska 64,2, skupaj 8.887,1.

g Donos državne trošarine. V mesecu decembru lani so znašali državni dohodki od trošarin 62.683,407 dinarjev. — Dohodki od taks so bili v januarju letos 111.000,784 dinarjev. — V prvih 10 mesecih proračunskega leta 1924-25 (t. j. od 1. aprila 1924 do 31. januarja t. l.) so dosegli dohodki državne trošarine 569.360,843 dinarjev napram 499.071,843 dinarjev v istem razdobju proračunskega leta 1923-24. — Dohodki od taks so bili od 1. aprila 1924 do 31. januarja 1925. 974.374,029 dinarjev napram 748.256,475 dinarjev v odgovarjajoči dobi proračunskega leta 1923-24.

g Razstava novosti mestnih in kmetijskih gospodarstvih naprav. Belgijsko poslanstvo je obvestilo ministrstvo zunanjih del v Belgradu, da se bo vršila v Laekenu od 15. julija do 5. avgusta t. l. nacionalna in mednarodna razstava novosti, ki se nanašajo na mestne in kmetijske gospodarske naprave. Belgijsko poslanstvo prosi, da se predmeti, aparati, dokumenti in filmi za to razstavo pošljejo čimprej razstavnemu odboru. Prospekt raz-

stave je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

g Nemška konkurenca češkoslovaški industriji v Jugoslaviji. Praški listi javljajo, da je začela nemška industrija v vedno večji meri izpodrinjati češkoslovaško blago na jugoslovanskem trgu. To se zlasti občuti pri tekstilih. V zadnje meausu je tudi nemška porcelanska industrija, ki nudi svoje fabrikate za 15 odst. nižje v ceni kakor Češkoslovaška, sklenila velike dobavne pogodbe z Jugoslavijo. Dosedaj je obvladovala jugoslovanski trg tudi češkoslovaška porcelanska industrija.

g Obveznice predvojnih negažiranih ogrskih dolgov na avstrijskem teritoriju: protesti proti avstrijskemu žigu. Generalna direkcija državnih dolgov v Belgradu je z razpisom D. štev. 5628 z dne 17. marca 1925 v zvezi svojega razpisa D. štev. 1572 z dne 22. februarja 1924 (Uradni list štev. 13 z dne 8. marca 1924) sporočila, da je avstrijska vlada odredila zadnji rok za vlaganje protestov glede obveznic negažiranih predvojnih ogrskih dolgov, deponiranih na teritoriju avstrijske republike. Odrejeni rok znaša šest tednov in teče od 28. februarja 1925. Da bi naš državljani, lastniki takih obveznic, mogli jih osvoboditi avstrijskega žiga in jih vnesti v naš nacionalni blok, se pozivljajo, da predložijo Delegaciji ministrstva financ pri poslanstvu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na Dunaju prošnje, ki naj imajo sledeče podatke: 1. ime, priimek, poklic in bivališče (točni naslov) lastnika; 2. serije in številke deponovanih obveznic, njih nominalna vrednost in ime posojila, kateremu pripada; 3. osnovo, po kateri so bile obveznice deponovane (n. pr. lombard, depozit itd.); 4. kraj in zavod, kjer se obveznice nahajajo; 5. ali so bile obveznice prenešene v Avstrijo na podlagi zakonske odredbe, ali vsled vojnih odredb bivše Avstro-Ogrske, ali jih je lastnik prostovoljno tamkaj deponoval; 6. od kdaj je prosilec lastnik dotične obveznice in ali si je dal v Avstriji izplačevati kupone tudi po 1. oktobru 1919 in če si jih je dal, na podlagi katere odločbe; 7. prošnji naj se predloži potrdilo o državljanstvu ali pa overovljen izpisek iz poslovnih knjig, če je lastnik denarni zavod.

Borze.

Dne 23. marca 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.5585—2.5885 (2.5775), London 301.50—304.50 (303.25), Newyork 62.73—63.73 (63.40), Praga 1.8685—1.8985 (1.8850), Pariz 3.2450—3.2950 (3.2850), Dunaj 8.84—9.04 (8.95).

Curih. Belgrad 8.20 (8.0750), Pešta 0.0072, Berlin 1.2350, Italija 21.10 (21.07), London 24.7950 (24.795), Newyork 519 (518.75), Pariz 26.8750 (26.9550), Praga 15.40 (15.3850), Dunaj 0.007315 (0.0072), Bukarešt 2.4750 (2.50), Sofija 3.7750.

Dunaj. Devize: Belgrad 11.18, Kodanj 129, London 33.93, Milan 28.79, Newyork 709.35, Pariz 36.77, Varšava 136.05. Valute: dolarji 704.60, angleški funt 33.75, francoski frank 36.65, lira 28.82, dinar 11.14, češkoslovaška krona 20.91.

Praga. Devize: Lira 137.625, Zagreb 53.50, Pariz 195.625, London 161.675, Newyork 33.80.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7-odstotno investicijsko posojilo iz leta 1921. 64—65.50, 2 in pol odstotna državna renta za vojno škodo 157—160, Celjska posojilnica, Celje 209—211, Ljubljanska

kreditna banka, Ljubljana 235 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 110—128, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 840—845, Slavenska banka, Zagreb 73—76, Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana 190—200, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 134 (blago), Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 410—425, Združene papirnice Vevče 102—110, Stavbna družba, Ljubljana 265—280.

Zagreb. Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 108, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 65.50, Jugoslavenska banka, Zagreb 110, Ljubljanska kreditna banka, tu 235, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 830—840, Slavenska banka, d. d., Zagreb 73—74, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 48—51, Hrv. slav. d. d. za industrijo šečera, Osijek 705, Našica 48—50, Guttman 500, Slavonija 57—57.50, Trboveljska premogokopna družba, tu 420, 7-odstotno drž. invest. posojilo 64, Vojna odškodnina 157—159.

Dunaj. Alpine 390.300, Greinitz 138.000, Kranjska industrijska družba 470.000, Trboveljska družba 462.000, Hrvatska eskomptna banka 120.000, Leykam 135.000, Mundus 830 tisoč, Slavex 190.000, Slavonija 64.000.

BLAGO.

Ljubljana. (L e s): Smrekove, jelove deske, 25 mm, III. vrsta, fco. Podbrdo, 1 vag. 530 (zaklj. 530). Jesenovi hlodi od 25 cm prem. naprej in od 2.50 m dolž., fco. nakl. postaja 550 (blago). Hrastovi plohi od 2.60 m, 53 mm, I. in II. vrsta, fco. meja 1500 (denar). Bukova drva, 1 m dolž., napelsuha, fco. Postojna, 10 vag. 25 (blago). — Žito in poljski pridełki: Pšenica prekmurska 74-75, fco. Dolnja Lendava 470 (blago). Pšenica medjimurska, 72 kg, par. Ljubljana 465 (blago). Odpadek pšenice, par. Ljubljana 300 (blago). Otrobi pšenični, drobni, juta vreče, fco. Ljubljana 210 (blago). Otrobi pšenični, drobni, pol pap. pol juta vreče, fco. Ljubljana 205 (blago). Otrobi pšenični, debeli, juta vreče, par. Ljubljana 245—257.50. Koruza nova, promptna, par. Ljubljana 205—215. Koruza nova, drobna, medjimurska, par. Ljubljana 240 (blago). Koruza nova, okrogla, promptna, fco. medjimurska postaja 230 (blago). Koruza nova, dobava april, fco. Postojna tranz. 250 (blago). Koruzni zдроб, juta vreče, fco. Ljubljana 400 (blago). Ajda siva, fco. štajerska postaja 287.50 (blago). Bučne peške, neresetane, fco. hrvatska postaja 450 (blago). Bučne peške, resetane, fco. hrvatska postaja 500 (blago). Bučne peške, resetane, fco. Rijeka neocar. 525 (blago). Krompir rdečkast, fco. štaj. postaja 140 (blago). Krompir beli, fco. štaj. postaja 135 (blago). Krompir rumeni, fco. štaj. postaja 110 (blago).

Novi Sad. Pšenica 455, koruza 170, za maj 197.50, za maj-junij 205, oves 310, moka bazis >0< 660, otrobi 190. Položaj nestalen.

Dijaški vestnik.

d Akademski kongregacija. Jutri, na praznik Marijinega Oznanenja bo ob 11. uri v kapeli frančiškanskega samostana sprejem novih članov. Redni večerni sestanek odpade. — Odbor C. A. M.

d Na rednem obnem zboru Jugosl. katol. akad. društva sv. Cirila in Metoda v Belgradu je bil 17. marca 1925 za letošnji semester 1924-25 izvoljen sledeči odbor: Predsednik Luka Krstinić, cand. agron. Podpredsednik: Šimun Pavlič, stud. med. Tajnik: Stanko Kljajo, stud. iur. Blagajnik: Ivan Oršanić, stud. phil. Knjižničar in gospodar: Nikola Ilić, stud. iur. Revizorji: prvi Pavle Urankar, cand. phil., drugi Sidonija Selgradova, stud. med.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Daylight je sedel, vžival koktaila, se oziral nazaj v svoje življenje v Alaski in še enkrat preživljal silna leta, ko se je boril za svojih enajst milijonov. Nekoliko časa mu je umor razjedal srce in divje misli in nedovršeni načrti so mu prešinevali duh, kako bi pobil izdajalce. Moral bi bil pričiati pokati. Daylight je odprl ročno torbo in vzel iz nje avtomatsko pistolo, veliko Coltovo pistolo. S palcem je odmaknil varnostni zatvor, potegnil za zunanjo cev in potisnil vsebino naboja skozi mehanizem. Osmero patron je zdrknilo iz njega. Napolnil je zopet naboj, porinil eno patrono v cev in je ob napetem petelinu zaprl varnostni zatvor. Nato je vtaknil orožje v notranji žep suknjice, naročil še en martini in sedel nazaj na svoj sedež.

Celo uro je naporno premišljal, vendar se ni več rešal. V obližju so se mu naredile proge in črte in v njih so odsevali vsi silni napori severa, hudi mraz, vse kar je dosegel in pretrpel — dolgi, brezkončni tedni poia, temačno obrežje tundre pri Point Barrowu, zmasteče ledovje Yukona, boji z živalimi in ljudmi, mršavi dnevi lakote, dolgi meseci v pikajočem peklu komarjev pri Keokuku, mučno delo s krampom in lopato, brazgotine in rane od vprežnih in tovrstnih vezi in oglavnega jermenja, prehranjevanje z mesom s psi vred, in celi dolgi sprevod dvajset polnih let dela, naporov, znoja in prizadevanja.

Ob desetih je vstal in marljivo pregledoval mestno adresno knjigo. Nato je obul čevlje, najel voz in se odpeljal v noč. Dvakrat je menjal voz in se je končno ustavil pred nočno pisarno neke detektivske agencije. Nadzoroval in dognal je sam vse, plačal naprej bogato vsoto, izbral šestorico mož, ki jih je potreboval ter jim dal svoja navodila. Še nikoli niso bili za tako preprosto nalogo tako dobro plačani; po-

leg pisarniških pristojbin je namreč vsakemu dal bankovec za pet sto dolarjev in obljubil še enega, ako se mu vse posreči. Prepričan je bil, da se bodo njegovi tihi družabniki gotovo sestali drugi dan če ne prej. Čas in kraj, to je bilo, kar je želel dognati.

»Ne strašite se ničesar,« so bila končna njegova navodila. »To informacijo moram imeti. Storite, kar hočete, naj se zgodi karkoli, skrbel bom, da se vam ne zgodi nič zalega.«

Na povratku v hotel je zopet menjal voz kakor poprej, se podal v svojo sobo, izpil še en koktail, da bi bolje spal, legel v posteljo in zaspal. Zjutraj se je oblekel in obril, naročil zajtrk in časnike, pa čakal. Pil ni nič. Proti devetim je zazvonil telefon in dohajala so poročila. Nathaniel Letton je v Tarrytownu šel na vlak. John Dowsett je prihajal v mesto po policijski železnici. Guggenhammer se še ni zganil, dasi je bil prav gotovo še doma. Daylight je z načrtom mesta pred seboj na ta način mogel slediti gibanjem svoje trojice, ko so prihajali na sestanek. Nathaniel Letton je bil v svojih pisarniških prostorih v Mutual Solander Buildingu. Za njim je došel Guggenhammer. Dowsett je bil še v svoji pisarni. Ob enajstih pa je prišlo poročilo, da je tudi on došel tja in nekoliko minut kasneje je Daylight sedel v najetem avtu in brzel proti Mutual Solander Buildingu.

Četrto poglavje.

Nathaniel Letton je pravkar govoril, ko so se odprla vrata; umolknil je in je s tovarišema z navdušenim vznemirjenjem strmeli v Burning Daylighta, ki je stopil v sobo. V tej njegovi hoji je bilo prosto, plavajoče gibanje tega potovalca iz severa nezavestno pretirano videti. V resnici mu je bilo kakor da čuti pot pod seboj.

»Kako je, gospodje, kako se imate?« se je oglašil, prezirajoč nenavadno tišino, ki so z njo pozdravili njegov prihod. Podal jim je po vrsti roko, stopajoč od enega do drugega in stiskajoč jim roke tako

presrčno, da se je Nathaniel Letton nehote zganil od bolečin. Daylight se je vrgel v masivni stol in se lenobno iztegnil, kakor bi bil utrujen. Usnjato torbo, ki jo je bil prinesel seboj, je malomarno položil poleg sebe na tla.

»Primaruha, gotovo sem jih nekaj pogazil,« je vzdihnil. »Gotovo smo jih krasno oskubli. Bilo je zares imenitno spretno. In vse do konca se nisem zavedel lepote te igre. Kar zmastili smo jih. Kar strmeli smo, kako so padali.«

Živahna prijaznost njegovega malomarnega zapadnega brbljanja je trojico navdala s pogumom. Koncem koncev ni bil tako silno strašen človek. Vkljub temu, da je došel v sobo zoper Lettonova naročila v zunanji pisarni, ni bilo videti na njem nikakega znamenja, da bi hotel povzročiti kakov prizor ali razgrajati.

»No,« je vprašal Daylight dobrodušno, »ali vi drugi vsi nimate ene prijazne besede za svojega družabnika? Ali vam je ta bliščoba zadnjih dni vzela vid?«

Letton je suho zakašljaj, Dowsett je sedel mirno in čakal, Leon Guggenhammer pa se je mučil, da bi nekaj znil.

»To je, da ste jih nagnali,« je dejal naposled.

Daylightove oči so se zadovoljno zaiskrile.

»Kajnega sem jih!« je vzklilnik zmagovestno. »In ali jih nisimo na led speljali! Bil sem pa že popolnoma iznenaden. Niti v sanjah nisem mislil, da pojde vse tako izlaska.«

»Ampak sedaj,« je nadaljeval, ne da bi pustil, da bi presledek postal neroden, »bi bilo prav, da bi naredili malce obračuna. Popoldne odrinem z ekspresom Twentieth Century nazaj na zapad. Potegnili je torbo k sebi, jo odprl in z obema rokama segel globoko vanjo. »Ne pozabite pa, dragi moji, ako še kdaj želite, da potreseš Wall Streitt, ni treba drugega kakor da mi na kratko sporočite. Takoj bom na mestu z denarjem.«

Pridobivajte novih naročnikov!

Izpred sodišča.

Ne prikrivajte tujcev! Pred kratkim so zasledovali orožniki v obmejnih krajih nekega Franceta Fridla zaradi tatvine. Ta fant se je zgledil neki večer pri posestniku Francetu Nagodetu v Rovtuh. Pokazal je delavsko knjižico in je lagal, da ga je prehitela na poti noč. Dobra človeka sta ga prenočila na zapečku. Drugo jutro, še preden je fant vstal, je prišel v hišo orožniki, ki jih je vprašal, če sta videla kakega tujca. Nagodetova pa sta fanta zatajila in sta nalagala orožnika, da jima o človeku, ki ga išče, ničesar znano. Končno pa se je le ugotovilo, da je nevaren fant na zapečku.

Obtožena sta se zagovarjala, da sta fanta res utajila, to pa le zato, ker sta ga imela za poštenega fanta, če bi bil pa res tat, pa sta se bala mačevanja in da se izogneta vseni sitnosti, sta ga prikrila. Ker se je sodišče uverilo, da sta morda obtožena res delala v dobri veri, da njun gost ni hudodelec, jih je zaenkrat oprostilo.

Predrzen slepar s prešičem. Jernej Skodlar, doma iz Zapog, sedaj zidar v Hrašah, se je seznanil z nekim gostilničarjem v Medvodah. Nalagal ga je, da je hišni posestnik in mu je ponudil v nakup lepega prešiča. Lagal se je tudi, da bo dobil denar od svojih sorodnikov iz Amerike in da bo kupil še eno po-

sestvo. Pošten mož je goljufu končno res verjel in mu je dal na račun kupnine za prešiča raznega blaga in nekaj denarja v skupni vrednosti 1070 Din. Ker pa moža s prešičem ni bilo v dogovorjenem času, se je osleparjeni malo natančneje pobrigal za Skodlarja in je ugotovil, da ga je ta pošteno ogoljufal. Pri obravnavi se je končno tudi še ugotovilo, da je Skodlar že star goljuf in slepar in je bil radi takih dejanj že več kot desetkrat kaznovan. Poleg tega pa je mož, ki ni prišel k obravnavi, tudi precej nasilen človek in je bil kaznovan tudi že radi telesne poškodbe in pa radi uboja. Obsojen je bil zopet na štiri mesece strogega zapora.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 386 m n. m. viš.

Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Relativna vlažnost v %	Nabe. vetrovi	Padavine v mm
22./3. 21 h	731.0	4.0	13	oblač. s.	
23./3. 7 h	731.6	4.1	0.6	oblač. s.	2
23./3. 14 h	731.9	6.1	0.7	oblač. s.	

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Šelenburgova ulica 6/I

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsake beseda 30 par. Najmanjši 5 Din. Oglesi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znak!

URARSKI POMOČNIK

mlad, išče službe tudi za na deželo. - Ponudbe na upravo lista pod »Mlad pomočnik«.

Prodajalka

špecer. stroke, z večletno prakso ter dobrimi priporočili, se sprejme. Popolna oskrba v hiši. Ponudbe pod »Prodajalka št. 506« na poštni predal št. 121, Ljubljana, glavna pošta. 1935

Laborant.

Išče se mlad fant s primer. izobrazbo, ki bi imel veselje, pričeti se za laboranta. - Ponudbe je poslati pod »Laborant« št. 1916 upravi lista.

Dekle zdravo, snažno, ki ima veselje do kuhanja, se sprejme v dobro. stalno službo kot podpora gospodinj. - Ponudbe na upravo lista pod št. 1912. Iščemo več močnih

mesarjev

za takoj. Zgleda naj se pri Konzervni tovarni »Globus« d. d. na Vrhniki. 1925

Sprejme se priden, pošten in trezen HLAPEC h konjem. - Poizve se na Starem trgu 32 — trgovina.

Za vstop s 1. aprilom iščemo knjigovodkinjo

Ponudbe z zahtevo plače ter navedbo referenc na upravo lista »Slovenec« pod št. »KTV« št. 1862.

Oddam STANOVANJE eno sobo event. dve sobi in kuhinjo v Stožici, z drugimi pritliklinami, v novo zidani hiši, dotičnemu, kateri plača najemnino za pol ali celo noč naprej. Vseletve 1. maja. Naslov v upravi št. 1934.

Stara OKNA in VRATA kupim. Ponudbe na upravo lista pod »Okna« št. 1874.

Mleko

Dotavlja na dom najceneje Mlekarna KRISTOF, Ljubljana — Sv. Petra cesta 60.

Opozorilo.

Opozorjamo občinstvo na našega sina Antona USANA, invalida, ki dela dolgove in je nezmogel plačevanja, ker ničesar ne poseduje. Starši.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenec«.

Špecerjska STELAZA predali za moko, tehtnice: male in velike, različna posoda za spec. trgovino, dalje vel. Wertheim-BLAGAJNA itd. - Ogleda se v lokalni Gospodarska cesta št. 2, poleg kav. Europe. 1887

TRGOVINA

z manufakturo najbolj vpeljana v Ljubljani, se z zalogo ugodno proda. - Ponudbe pod »LEP LOKAL« na upravo »Slovenec«.

Kupujem kože

domačih zajcev, vsako množino, plačam najvišje cene. - KOBASEVIČ - Zagreb, Kaptol 14. 1992

Svileni klobuki

okrašeni, od 200 Din naprej v raznih barvah prodaja MINKA HORVAT modistka Ljubljana, — Stari trg 21.

Čebulček in česen audi najceneje Sever & Komp. Ljubljana.

V našem, zelo prometnem mestu na hrvaško-slovenski meji (blizu Ptuj) se daje V NAJEM

trgovina z gostilno in stanovanjem. V trgovini in gostilni se nahaja vsa oprema brez daja. Pobljše informacije daje iz naklonjenosti Centralna banka, podružnica Varniška. 1891

VEČJA SOBA

prazna in lepa, najraje v Kolodvorski ulici ali na Sv. Petra cesti, se proti solidni najemnini išče za takoj ali za maj. - Naslov v upravi lista pod št. 1863.

Travniki v Mestnem logu, 5 minut od mitnice, nad 6 oralo velik, s šupo in podom, se proda. - Več se poizve na Opekarski cesti št. 34. 1881

HIŠO v Ljubljani

zamenjam s hišo v Novem mestu. - Ponudbe na upravo lista pod »Zamenjam«.

SLAMNIKE

damske, nove mode »de Paris« priporočam ter prevzemam stare v popravilo, ter se za vse to še priporočam cenj. modistkam in vse in privatnim damam. Valentin MACEK, tovarnar v Domžalah št. 124. 1898

KUPI SE vsaka množina jesenovega lesa

v blodih od 20 cm in več premera, ter v dolžinah od 2.10—4 metrov, franko vagon Radovljica. - Reflektira se samo na absolutno zdrav les brez vej. - Cenj. ponudbe na Inž. Rudolfa Pečina, Maribor, Trubarjeva ul. 4

Dve KLETI

dam v izjem. - Naslov v upravi lista pod št. 1814.

KROJE

po največji modi, poljubno, za dame, gospode in otroke, razpošilja po meri Knežič Alojzij, strok. učitelj za krojaštvo, Ljubljana, Križevniška ulica 2/I. 1886

Večja delavnica

(MIZARNA) se želi kupiti ali vzeti v najem. - Ponudbe na upravo pod št. 1927/4.

Kupim HARMONIJO

- Kratki opis je poslati na upravo lista pod »Harmonije«.

Hiša se proda po nizki ceni iz proste roke v bližini Sevnice, z vsemi pritliklinami, vrtom, njivo in parcelo gozda. V hiši je dobro vpeljana trgovina z mešanim blagom. - Več se izve pri župnem uradu na Studenci pri Sevnici. 1780

KAPITALISTI!

Večja tovarna v Sloveniji, tako vpeljana, da ne more toliko izdelati, kolikor ima naročil, brez konkurence, želi povečati obrat. Potreben kapital Din 500.000.— proti vknjižbi ali pristop kot družabnik z osebnimi sodelovanjem. Sprejme se tudi inostranski kapital. Uspešno posredovanje se honorira po dogovoru. - Ponudbe na upravo »Slovenec« pod št. »Tovarna 125« št. 1669.

in angleški livarniški koka in angleški premog in angleški kovaški premog in trboveljski premog

DOBAVI:

v plombranih vrečah A 50 kg za tone in v celih vagonih. Proplano in najceneje D. Čebin, Ljubljana, Wolfova 1/II.

GNOJ se proda.

Sv. Petra cesta 61. 1938

KONFEKCIJA — KAPITALISTI!

Za povečanje produkcije konfekcijskih izdelkov, edinega podjetja te vrste v državi, se iščejo družabniki. Dokazila o rentabilnosti na razpolago! Pismena vprašanja pod »Konfekcija brez konkurence« na »Posredovalec« d. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta, 23. 1920

Iščem POSOJILJO

150 do 200.000 Din na prevo vknjižbo na dve posestvi v vred. najmanj 2 do 3 milijone. Plačam polletno obresti naprej. Denar rabim takoj. - Ponudbe na upravo »Slovenec« pod št. 1926.

RAZPIS.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo ZIDARSKIH IN DRUGIH OBRATNIŠKIH DEL PRI ZGRADBI 7. MESTNE STANOVANJSKE HIŠE ZA BEŽIGRADOM.

Vsi potrebni pripomočki se dobe proti povračilu nabavnih stroškov pri mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ulica 1.

Ponudbe za posamezna obratniška dela bo vložiti najkasneje do 6. aprila 1925 do 11. uro popoldne pri gori imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 20. marca 1925.

Josip Primc

trgovac, prekaževalec, mesar in hišni posestnik

dne 22. marca 1925 ob tričetrt na 5 popoldne, po dolgi, mučni bolezni, v 42 letu starosti, previden s tolažili za umirajoče, za vedno zapustil.

Pogreb prebalega pokojnika bo v torek 24. marca ob pol 5 popoldne iz hiše žalosti, Delarska ulica št. 8, k Sv. Križu.

Maše zadušnice se bodo brale v domači župni cerkvi Sv. Petra.

Bodi Ti lahka zemljica, zlati naš atek!

V Ljubljani, dne 23. marca 1925.

Rozalija Primc, soproga

Milka, Štefka, hčerki

in vse ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Gumijevi dežni plašči

zelo trpežni samo po 250 Din isti boljše vrste 290 Din, najfinejši 460 Din v lepih barvah razpošilja samo Prva gorenjska razpošiljalna Ivan Savnik, Kranj 100

Istotam se razpošilja zopet vse vrste manjša kturno blago po najnižjih cenah. Zahtevajte vzorce in cenik!

Potrjim srcem naznanjamo, da je umrla v nedeljo ob 6 zvečer naša dobra mati, stara mati, pramati, gospa

Marija škander

bivša trgovka

v visoki starosti 83 let. Pogreb predrage bo v torek ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Celovška cesta 79 na pokopališče v Dravljje.

Zg. Šiška—Ljubljana, 23. marca 1925.

Zalujoči ostali.

Zahvala.

V težkih urah, ki nam jih je zadala neizprosna usoda, ugrabivša nam naše najdražje, našo prebago mamo, gospo

Josipino Gomilšek

je sočustvovalo z nami obilo plemenitih src. Na svoj godovni dan je ležala med venci in šopki prvega pomladanskega cvetja, ki ste ga ji poklonili iz ljubezni in spoštovanja v zadnji pozdrav.

V častnem številu ste jo spremenili na njeni zadnji poti in se tako priskrbeno poslovali od nje z ginljivim petjem.

Vam vsem naša topla, naša iskrena zahvala! Globoko potrjim pa ostanejo vse ta plemenita dejanja v veliko tolažbo.

Ljubljana, dne 23. marca 1925.

Zalujoči ostali.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopu)

Obrestovan'a vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzne navodila, predjemi in krediti vsak vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depoziti itd. itd. Brzojavke: Kredit Ljubljana Tel. 40, 457, 548, 605, 806